

Dijital Biz

NİSAN 2022 SAYI: 26 / FİYAT: 20 TL

ISSN : 2757-7309

dijitalbiz.com

Bilişim, Ekonomi, İş Dünyası Dergisi

Bytedex Topluluk Temelli Kripto Borsası

**“Teknoloji ve Gelecek”
TBD’den Ödül Aldı**

**Siber saldırılar,
dünyanın ortak sorunu**

**Metaverse’ün
geleceğini belirleyecek
beş kritik soru**

**Girişimcilik, ticarileşme
ve teknoloji
Teknokentlerde
somutlaşıyor**

**Metaverse ve Yeni
Teknolojiler
Değişken Fon**

İsmail KÖSEOĞLU
Bytedex
CEO

BLOK ZİNCİR Akademisi

Ülkü Ocakları olarak Türkiye'de bir ilki yapıyor ve
#Blokzincir Akademisi'ni başlatıyoruz.

Dijital varlıklar ve metaevren teknolojisi gibi içerikleriyle
yaklaşık 1 yıl sürecek eğitim programına katılmak isteyenler
link üzerinden başvurabilir.

teknocak.com/sendekatil

VATANSEVER BİLİŞİM A.Ş. ADINA
İMTİYAZ SAHİBİ
Şenol Vatansever
senol.vatansever@dijitalbiz.com

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
(SORUMLU)
Şenol Vatansever
senol.vatansever@dijitalbiz.com

EDİTÖR
Sema Vatansever
sema.vatansever@dijitalbiz.com

GÖRSEL YÖNETMEN
Gökhan Ünlü
gokhan.unlu@dijitalbiz.com

SOSYAL MEDYA
Arzu Tufan
arzu.tufan@dijitalbiz.com

Samet Bayrakcı
samet.bayrakci@dijitalbiz.com

BARINDIRMA
Vatansever Bilişim & Bulutistan

REKLAM VE PROJE
reklam@dijitalbiz.com

ABONELİK
www.dijitalbiz.com/abone
abone@dijitalbiz.com

BÜLTEN GÖNDERİMİ
bulten@dijitalbiz.com

YAYIN TÜRÜ
Aylık, Süreli Yayın

Dergide yayınlanan yazılardan
kaynak gösterilmesi koşuluyla
alıntı yapılabilir. Dergide yayınlanan
makale ve röportajlarda yer alan
fikirler yazarlarına ve röportaj veren
kişilere aittir, dergimiz için bağlayıcı
değildir.

Editörden

Türkiye Bilişim Derneği'nden (TBD) Ödül

Türkiye'nin bilişimle tanışmasının neredeyse hemen ardından 1971 yılında kurulan Türkiye Bilişim Derneği (TBD) bugün artık bilişim alanında en büyük sivil toplum kuruluşu olarak bilişim sektörünün gelişmesine önemli katkılar vermeye devam ediyor.

TBD tarafından düzenlenen "5. Siber Güvenlik Ekosisteminin Geliştirilmesi Zirvesi" 24-25 Mart 2022 tarihlerinde Ankara'da Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Ana Konferans Salonu'nda gerçekleştirildi.

Zirvenin açılışına, T.C. Ulaştırma ve Altyapı Bakan Yardımcısı Dr. Ömer Fatih Sayan, T.C. Gençlik ve Spor Bakan Yardımcısı İhsan Selim Baydaş, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) Başkanı Ömer Abdullah Karagözoğlu, Haberleşme Genel Müdürü Gökhan Evren katılım sağladı. Zirveye, kamu üst düzey yöneticileri, sektör temsilcileri, akademisyen ve öğrencilerden oluşan 350 kişilik katılım gerçekleşti. Ben de Zirveyi takip ederek sayın bakanlarımız ve başkanlarımızla ve birçok değerli dostumuzla görüşme imkânı buldum.

Zirvede milli imkân ve kabiliyetler ile özgün olarak siber güvenlik ürün, hizmet ve teknolojilerinin geliştirilmesine, siber güvenlik farkındalığının ulusal seviyede artırılmasına, nitelikli insan kaynağının yetiştirilmesine, bilimsel araştırma çalışmalarının yapılmasına ve kamuda milli siber güvenlik ürünlerinin kullanımının yaygınlaştırılmasına destek vererek siber güvenlik ekosisteminin gelişimine katkı sağlayan kurum ve bireylere ödüller verildi. 2018 yılından beri TBD tarafından 5 kategoride verilen "Siber Güvenlik Ekosisteminde Katkı Ödülleri" sahiplerini buldu.

"Siber Güvenlik Ekosisteminde Katkı Veren Medya Kuruluşu" kategorisinde BENGÜ TÜRK TV adına "Teknoloji ve Gelecek" programı yapımcısı ve moderatörü olarak ben de ödül aldım. Ödülümüz TBD Genel Başkanı Sn. Rahmi Aktepe tarafından takdim edildi.

Yunus Emre Yılı Görsel ve İşitsel Medyada Doğru Türkçe Kullanımı "Teknoloji" kategorisinde RTÜK Seçici Kurulu tarafından 1. seçilip Sayın Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'dan Ocak ayında ödülümüzü almamızın ardından sektörümüzün köklü sivil toplum kuruluşu TBD'den de ödül almak bizim için ayrı bir gurur kaynağı oldu. Sorumluluğumuz artmaya devam ediyor, inşallah güzel işler yapmaya devam edeceğiz.

Teknoloji ve Gelecek Programı

Teknoloji ve kripto dünyasındaki en son gelişmeler ve özel gündemler 7 Şubat 2021 tarihindeki ilk bölümümüzden bugüne kadar "Teknoloji ve Gelecek" programı (<https://www.teknolojiwegelecek.com>) ile ekranlara geliyor. Moderatörlüğümde ve alanında uzman konuklar ile Türk televizyonlarının canlı yayınlanan ilk ve tek teknoloji tartışma programı "Teknoloji ve Gelecek" her Pazar 20:00-20:45 arası (televizyon kanallarının en çok izlenen zamanı olan prime time'da, Ana Haber ve spor programı arasında) BENGÜ TÜRK TV'de. 27 Mart 2022 tarihindeki 58. bölümümüz itibarıyla sektörümüzle ilgili 212 konuk programımıza katıldı.

Önceki bölümlere erişim için <https://www.youtube.com/senolvatansever> YouTube kanalına abone olabilir, bildirimleri açıp yeni bölümler eklenince haberdar olabilirsiniz.

Sorularınızı ve yorumlarınızı Twitter'dan #TeknolojiVeGelecek hashtag'i ile her zaman iletebilirsiniz. Destekleriniz için çok teşekkür ederiz.

Bytedex
Topluluk Temelli Kripto Borsası

22 “Teknoloji ve Gelecek” TBD’den
Ödül Aldı

26 “Finansal Teknolojiler (Fintech)
Finansal Sistemlerde
Demokratikleşme”

28 Siber saldırılar, dünyanın ortak
sorunu

30 3 yılda 350 bin saldırı önlendi

32 Neden Kongre Turizmi

34 Metaverse’ün geleceğini
belirleyecek beş kritik soru

38 Gayrimenkulde metaverse
dönemi geliyor

40 Girişimcilik, ticarileşme ve
teknoloji Teknokentlerde
somutlaşıyor

42 DeFi Pazarının Öne Çıkan Trendi
Kripto Kredileri

44 Metaverse ve Yeni Teknolojiler
Değişken Fon

46 Yeni Ekonomik Çağ

48 Ar-Ge Merkezi Açıldı

52 Dijital dönüşüm ve operasyonel
mükemmellik

56 Türkiye’nin yeşil dönüşümünü
hızlandırıyor

58

**COSMOSERA KVKK Veri Keşfi ve
Sınıflandırma Yazılımı**

BENGÜ TÜRK

TEKNOLOJİ VE GELECEK

ŞENOL VATANSEVER
DİJİTAL BİZ DERGİSİ
GENEL YAYIN YÖNETMENİ

(CANLI YAYIN)
HER PAZAR
SAAT 20:00

www.TeknolojiVeGelecek.com

Yunus Emre Yılı Görsel ve İşitsel Medyada Doğru Türkçe Kullanımı
“Teknoloji” kategorisinde RTÜK Seçici Kurulu tarafından 1. seçildi.

Bytedex Topluluk Temelli Kripto Borsası

İsmail KÖSEOĞLU
Bytedex
CEO

Bytedex kripto alanında kendi kripto ekosistemini kurma amacıyla yola çıkan uluslararası bir kripto girişimi olarak son günlerde oldukça ilgi çekiyor.

Sizi kısaca tanıyabilir miyiz?

Öncelikle Bytedex olarak bizlere kendimizi tanıtmak imkânı verdiğiniz için teşekkürlerimi sunuyorum. 1982 Manisa Demirci doğumluyum. Öğretmen anne babanın en büyük oğlu olarak ülkemizin hemen her bölgesinde ailemin görev rotasyonları nedeniyle bulundum. Nihai olarak annemin memleketi olan İzmir'e yerleştik ve 30 yıldır İzmir'de yaşıyorum. İzmir Karşıyaka Anadolu Lisesi mezunuyum. Akabinde Konya Selçuk Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü sonrasında ise Dokuz Eylül Üniversitesi Şehircilik Anabilim dalında master eğitimi ile devam ettim. 2018-2021 yılları arasında kripto ve blockchain teknolojileri üzerinde dünyanın önde gelen üniversitelerinin online MBA ve kurslarına katılarak bu alanda kendimi geliştirdim. 2011 Yılında Planmodern Mühendislik Bilişim ve Enerji Şirketini, 2017 yılında ABD'de Parcel Global Investments, 2020 yılında Estonya'da Bytedex Technologies Şirketini ortaklarımla kurduk ve halen iş dünyasında çalışmalarımıza devam ediyoruz. Plan MODERN ve diğer şirketlerimizde de gayrimenkul geliştirme, bilişim ve blockchain teknolojileri, yenilenebilir enerji projeleri ve yatırımları konusunda aktif olarak faaliyet gösteriyoruz. 2017'den bugüne Müstakil İşadamları Derneği bünyesinde yer alıyoruz. Ayrıca sosyal sorumluluk olarak Emniyet Teşkilatı Vazife Malulü ve Şehit Aileleri Vakfı İzmir Bölge başkanlığında yardım faaliyetleri yürütüyoruz. Blockchain teknolojileri ve kripto varlıklar konusunda farkındalığın artırılması amacıyla ilerleyen dönemde Bytedex olarak, kadınlar, gençler ve yatırımcılara yönelik çeşitli sosyal faaliyetler yürütebilecek bir çatı organizasyon oluşturmayı da planlıyoruz.

Bytedex olarak ne gibi faaliyetler yürütüyorsunuz?

Bytedex bir kripto ekosistemi ve platformu olarak bugün globalde ve yerelde aslında birçok yeniliği getiriyor.

Bytedex olarak 3 farklı kripto borsası yürütüyoruz. Bunlardan Merkezi borsamız Byte Exchange 31 Aralık 2021 tarihinde devreye alındı ve şu anda on binlerce kullanıcı ile geçen birkaç aylık süre zarfında oldukça rağbet gördü. Bunun nedeni rakiplerine göre çok ileri teknolojileri bünyesinde barındırması. Byte Exchange eşleştirme motoru şu anda bir saniye içerisinde 10 Milyon işlem yapabiliyor ve bu rakamı ihtiyaca göre 85 Milyona çıkartabiliyoruz. Yani bütün Türkiye borsamıza gelip aynı saniyede işlem yapabilir. Bunun yanında aktif blocksync teknolojisi ile kripto yatırma ve çekme işlemleri kullanılan blockchain'in hızına bağlı olarak saniyeler içerisinde gerçekleşiyor. Şu anda Türk Lirası, ABD Doları ve Euro ile nakdi yatırma ve çekme işlemleri yapılabilir. Bunlara Hindistan Rupisi, Suudi Arabistan Riyali, Rus Rublesi ve diğer bir çok dünya para birimini de ilerleyen dönemde ekleyeceğiz. Byte Exchange aynı zamanda esnek arayüz tasarımı ile kullanıcılara kullanım alışkanlıklarına uygun olarak kullanım ekranını tasarlama imkânı veriyor. Bu anlamda ülkemiz içerisinde en iyi teknolojiye sahip, kullanıcılara birçok imkân sağlarken aynı zamanda kullanım kolaylığı sağlayan insanımızın özlediği istediği bir yapı olarak şu anda kullanımda.

Bunun yanı sıra yine Bytedex.io ana sayfamızda Bytedex Crosschain swap platformu ile farklı ağlar üzerinde olsa dahi 200x200 farklı kripto coin ve token birbirleri ile en uygun piyasa fiyatı üzerinden alım satım ya da takas yapılabilir. Bu anlamda ülkemizde yine platform olarak bir ilki temsil ediyoruz.

Diğer önemli bir yeniliğimiz ise yine ülkemizin milli ve yerli olarak üretilen ilk kripto para cüzdanı olan Byte Wallet bugün muadilleri arasında başat özellikler barındıran bir

kripto cüzdanı olarak yakın zamanda mobil uygulama marketlerinde ücretsiz olarak yer alacak ve kullanıma sunulacak. Bu ülkemizde üretilen ve global dünyaya sunulan ilk kripto cüzdanı olma özelliği taşıyor.

Diğer bir yenilik ise Bytedex Hybrid kripto borsamız. Bytedex Hybrid kullanıcıların herhangi bir borsa cüzdanında kripto varlıklarını tutmalarına gerek kalmadan doğrudan kripto cüzdanları ile blockchain üzerinde işlem yapabilecekleri bir borsa olarak geliyor. Bytedex'in ana çıkış noktası bu hibrit yapımız. Dünyada bu alanda birkaç girişimden birini temsil ediyoruz ve bu alanda çok büyük yol aldığımızı söyleyebilirim. 2 yıldan beri bu yapıyı geliştiriyoruz. Tamamen kendi teknolojimiz ve yazılımımız olarak global kripto dünyasıyla 2023 başında buluşturmayı hedefliyoruz.

Tüm bunların yanısıra TokenLauncher platformumuz ile yeni çıkan projelerin borsamızda ön satışa çıkmasına aracılık edeceğiz. Yeni projeler için borsamız alım satıma hazır, kendi cüzdan uygulamamızla birlikte kullanıcılar yeni projeler için ciddi sorun olan kendi logo ve fiyatları ile bir cüzdanda yer alma imkânı elde etmiş olacak. Ayrıca Bytedex Community Forum ve Bytedex sosyal uygulamaları ile birlikte yeni projelerin tanıtılmasını kolaylaştıracak adımlar atıyoruz.

Bytedex olarak belki buradaki satırlara sığmayacak çok geniş bir ekosistemi hayata adım adım geçiriyoruz. Bu noktada merak edenleri hem sosyal medyalarda bizi takip etmesini hem bytedex.io sitesini gezmelerini ve diğer Bytedex topluluğu üyelerini hem bytedex.org adresindeki topluluk

forumumuza hem de Telegram üzerinde topluluk gruplarımıza katılmalarını tavsiye ediyorum. Aynı şekilde Discord uygulaması üzerinde de yeni kanalımıza katılabilirler ve Bytedex ile ilgili çok detaylı bilgilere ulaşabilirler.

Kripto ve blockchain sektörü ile ilişkiniz nasıl başladı? Bugüne geldiğimizde hangi aşamadasınız?

Kripto sektörüne erken dönem adapte olan kişilerdenim. Sürecin başladığı 2009'dan itibaren takip ettiğim, nihai olarak 2014'te dünya için kanıtlanmış kullanım alanlarını idrak etmemle birlikte yoğun araştırma ve bilgi edinme şeklinde üzerinde çalıştığımız bir alan olarak Plan MODERN'in bilişim kısmında 2018'den bugüne blockchain teknolojileri konusunda araştırmalarımıza

başladık. Bytedex o günlerden bugüne uzanan bilgi ve tecrübelerin ürünü diyebiliriz.

Bugüne geldiğimizde artık rekabet ve teknoloji gücü somut yapılar ile devam ediyoruz. Bytedex'te bir dönüm noktasındayız. Özellikle önümüzdeki birkaç ay içerisinde geliştirmesi devam eden blockchain ağıımız ve hibrit borsamız hariç diğer tüm Bytedex bileşenlerini tamamlamış olacağız. 2023 ile birlikte blockchain ağıımız ve bunun üzerinde çalışacak hibrit borsamızla birlikte dünya genelinde fark yaratacağımızı düşünüyoruz. Tüm bu çalışmalar ABD'den Çin'e oradan Hindistan'a, Endonezya ve Rusya'ya kadar çok uluslu 35 kişilik yazılım ekibi tarafından yürütülüyor. Destek ekiple-
rimiz ve Bytedex'te gönüllü olarak çalışan kişilerle birlikte 80 kişilik dev bir ekip şu anda Bytedex için çalışıyor.

Bytedex bu anlamda kripto sektöründe ciddi mesafeleri hızla alıyor. Kendine özgü teknolojileri ve blockchain felsefesinden esinlenilen modelleri ile yakın gelecekte de adını en çok duyacağınız kripto ekosistemlerinden biri olacak.

Bytedex olarak Topluluk temelli Borsacılıktan bahsediyorsunuz? Nedir Topluluk temelli kripto borsacılığı? Bu yaklaşımın ana amacı nedir?

Topluluk temelli kripto borsacılığı esas olarak blockchain'in dünyaya sunmuş olduğu merkezizsiz ve bireyleri öne çıkaran felsefenin kripto borsacılığına yansıtılmış hali diyebiliriz. Bunu anlamak için birkaç rakam vermek istiyorum. Bugün dünyanın top 10 kripto borsasının yıllık net karları 10-15 milyar dolar aralığında geziniyor. Bu rakamı daha net anlamak için şöyle bir kıyaslama yapayım. Ülkemizin tüm şirketlerinin yıllık karı 90 Milyar dolar civarındadır. Yani baktığımızda bu borsalar 85 milyonluk tüm Türkiye'nin özel sektörünün toplam karlılığının neredeyse %20'si kadar karlılık sağlıyorlar. Bu ülkemizde belli başlı yerel kripto borsaları için de geçerli. Geçen

yıl için 1,5 Milyar TL vergi beyan eden borsalarımız var. Buradan hareketle kripto borsacılığının yeterli kullanıcı sayıları ile bulunduğu hangi karlılık oranlarını bu şirketlere sunduğunu kolayca anlayabiliriz. Kripto borsacılığı bir tür aracılık hizmeti olarak sabit maliyetlere sahiptir. Yani kullanıcı sayısı arttıkça maliyetler aynı hızda artmaz bu anlamda üretim sektörü gibi ham madde ya da işçilik giderleri yoktur.

Bu noktada bu karlılığın nasıl oluştuğunu ve nereye gittiğini anlamamız gerekiyor. Bu karlılık kripto ticareti yapan kişilerden alınan komisyonlar, yeni listelenen projeler ve varlık yönetiminden kaynaklı gelirlerden oluşmaktadır. Ve şirketlere ciddi karlar olarak dönmektedir. Halbuki kripto varlıklar blockchain dünyasının ürünüdür ve blockchain felsefesinde üretilen fayda tüm kullanıcılarla bir şekilde paylaşılır. Kripto varlıkların ve blockchain üzerinde ortaya çıkan uygulamaların bu kadar ilgi görmesinin sebebi aslında bu paylaşım mantalitesidir.

Bytedex bu felsefeyi kripto alanında var olmak ve toplumun geniş kesimlerinin kriptoya

Byte Exchange

Market

Borsa

IEO

Byte Traders

P2P

C \$1.00

USD \$1.00

UST \$1.00

XLM \$0.21

XRP \$0.83

XZT \$3.45

ZIL \$0.05

XTZ \$3.44

JIM \$0.00

1INCH \$1.60

AAVE \$153.75

ATLAS \$0.03

ATOM \$27.56

AVAX \$84.72

AXS \$51.98

BEXT \$0.02

BNB \$402.20

BTC \$42,269.27

BT

BTC/USDT

Koin Bilgi

Son Fiyat

24s Değişim

24s En Yüksek

24s En Düşük

24s Hacim

BTC

42.186,88 USDT

-1,56%

42.980,49

41.876,07

28.977.003

1h

Indicators

BTC/USDT, 60

O 42276,28 H 42361,58 L 41956,99 C 42205,07 -71,21 (-0,17%)

Volume (20)

BB (20, 2)

EMA Cross (9, 26)

Ichimoku (9, 26, 52, 26)

MACD (12, 26, close, 9)

Chart by TradingView

Derinlik Grafiği

Açık Emirler

İşlem Geçmişi

Portföy

Tarih

İşlem Çifti

Tür

Taraf

Fiyat

Stop Fiyatı.

Beklemede

Önceki

Sonraki

Emir Defteri

İşlemler

Limit

Market

Stop

İşlem Kuralları

Bakiye:

0 USDT

Fiyat

42276,97

USDT

Miktar

0,00000

BTC

0%

25%

50%

75%

100%

Toplam

0

USDT

Good till Cancelled

Giriş Yap veya Kayıt Ol

Bakiye:

0 BTC

Fiyat

42276,97

USDT

Miktar

0,00000

BTC

0%

25%

50%

75%

100%

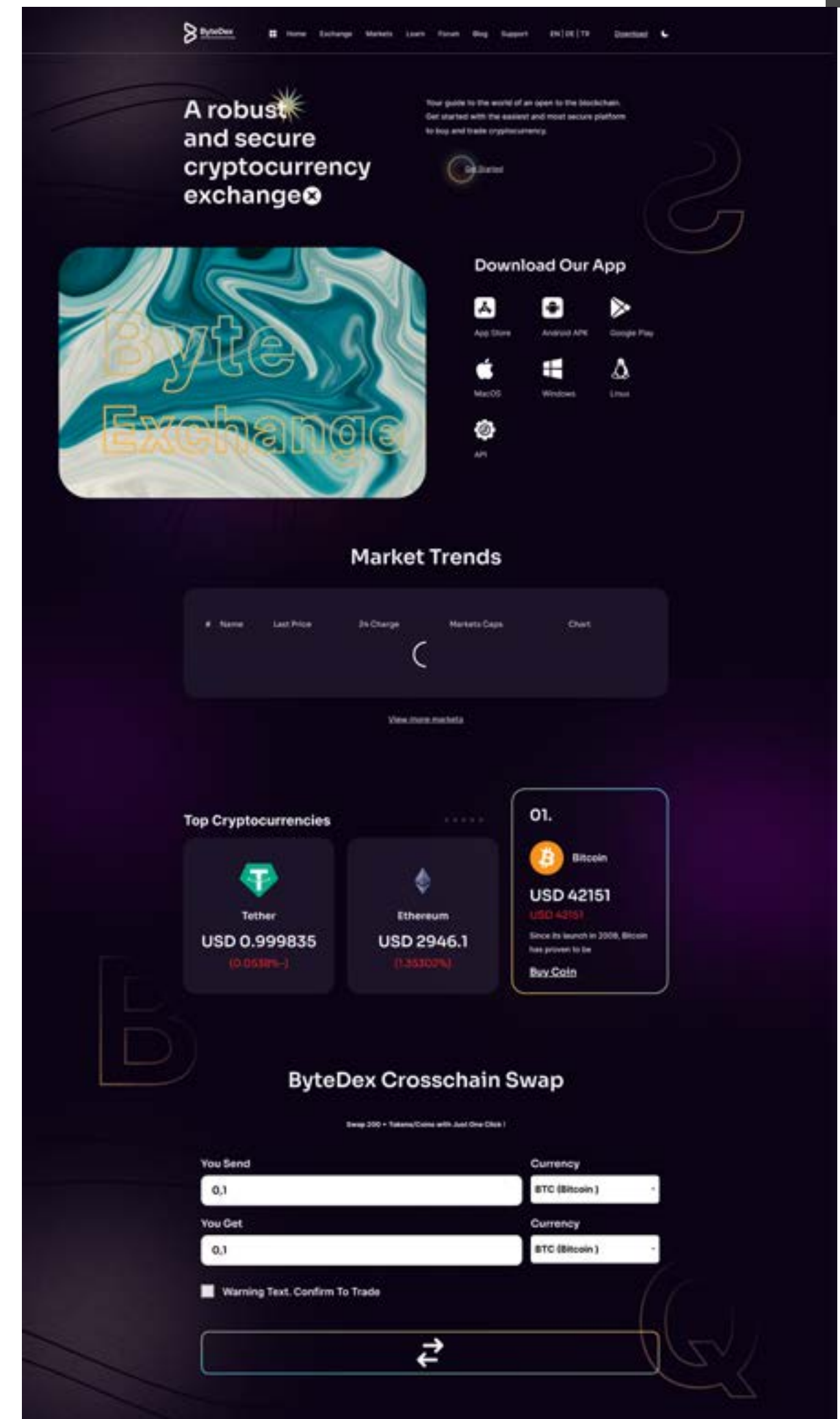
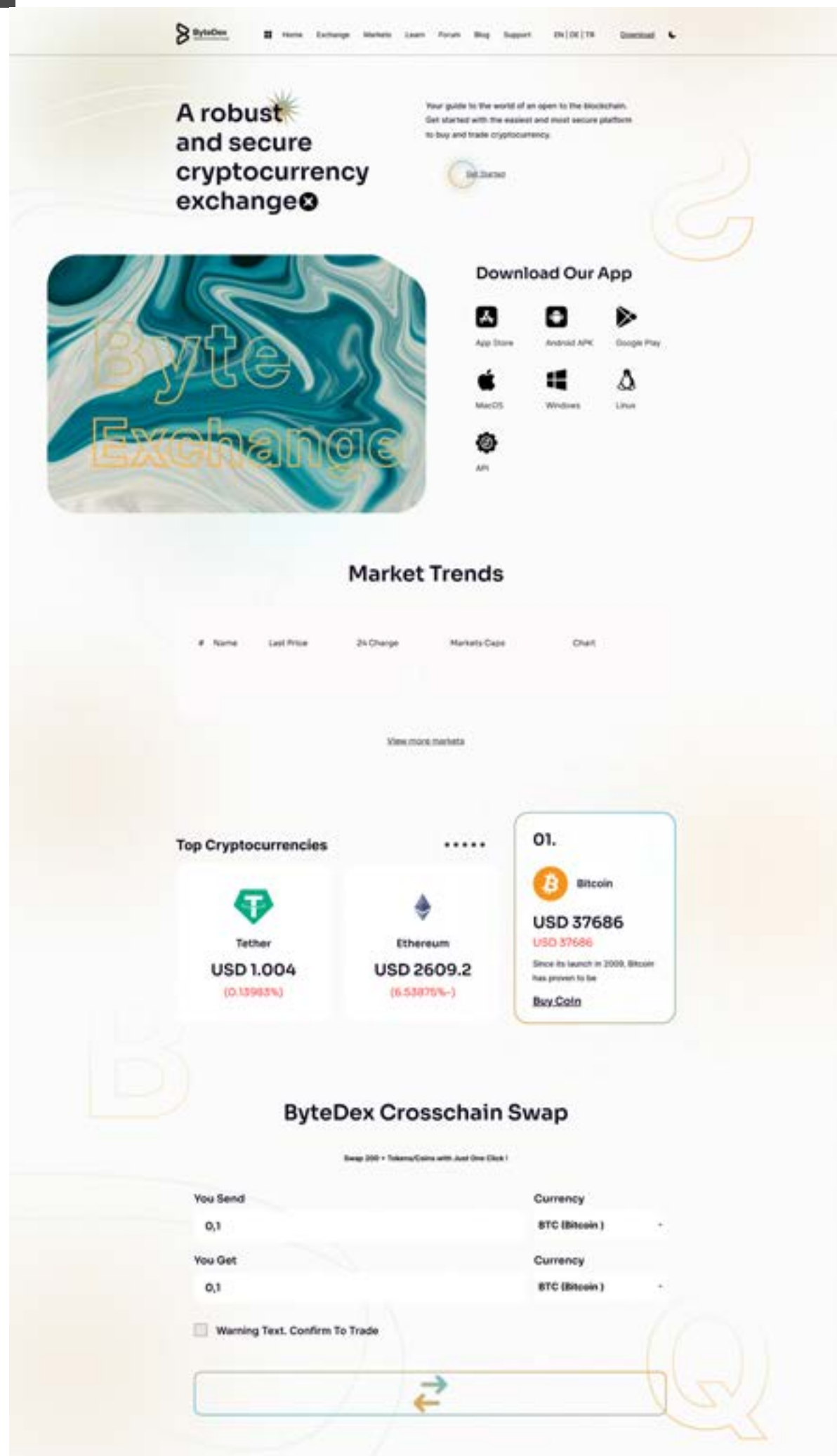
Toplam

0

USDT

Good till Cancelled

Giriş Yap veya Kayıt Ol

adaptasyonuna yardımcı olmak amacıyla yeniden düzenleyerek bir fayda sağlamaya çalışıyor. Bu noktada kendi ekosistem token'imiz BEXT (Byte Exchange Token) Token ana bir işlev görüyor. BEXT Token yaklaşık 312 milyon adet arza sahip ve 212 milyon adet piyasa sirkülasyonuna sahip bir ekosistem tokeni ve Bytedex içerisinde hemen her noktada kullanım alanına sahip. BEXT ile %70'e varan komisyon indirimlerine sahip olunabilirken aynı zamanda yeni token'ların ön satışlarında da VIP ayrıcalıklar sağlıyor. Bunun yanı sıra kendi blockchain'imiz olarak tasarlanan Byte Chain üzerinde ve diğer tüm Bytedex destekli projelerde de kullanım alanına sahip.

Ancak bir kullanım alanı var ki, Kripto borsacılığı alanında devrim niteliği taşıyor. Biz buna Bytedex Stake diyoruz. Stake İngilizce bir tabir olarak kripto dünyasında kullanıcıların elindeki token veya coinleri gönüllü olarak belli amaçlar için kitlemesi diyebiliriz. Bytedex token ekonomisine baktığımız BEXT token bu anlamda ekosistem kullanıcılarına ciddi bir ödül imkânı sağlıyor.

Kısaca BEXT Token sahipleri, token havuzuna belli sürelerle ellerindeki BEXT tokenları kilitliyorlar. Bu kitleme karşılığında ise BEXT olarak ödül alıyorlar. Ancak ödül olarak dağıtılan BEXT tokenlar, Byte borsası tarafından piyasadan gün içerisinde elde ettiği işlem karlarının %50'sine kadar alınıyor. Bu şekilde BEXT token her gün piyasada güçlü bir alıcısı olan aynı zamanda stake ödülü olarak dağıtılan tokenların arkasındaki boş olmadığı bir tür ekonomik yeniden dağıtım ortaya koyuyor. Bu model aslında doğrudan bir kripto borsasının net gelirleriyle desteklenen sürdürülebilir bir akış sağlayan dünyadaki ilk model. Eğer bu modeli bugün dünyanın en büyük borsası uygulamış olsaydı geçen sene kendi tokenini tutan kişilere 4 milyar dolar dağıtacaktı. Tabi bunu şu an hayal bile edemiyoruz ancak Bytedex olarak bunun mümkün olduğunu biliyoruz ve yakın zamanda uygulamaya başlayacağız. Kripto sektöründe güçlü rekabet şartlarını hep yenilikçi fikirler ve teknolojiler ile sağlayacağız.

Bytedex blockchain felsefesine uygun olarak katılımcı, çoğulcu ve paylaşımcı bir kripto ekosistemi olarak dizayn edildi. Şu anda borsamız 13 ayrı likidite sağlayıcı tarafından destekleniyor bu nedenle işlem altyapısı, hızı ve likidite imkanları ile eşsiz bir kullanıcı deneyimini de birlikte sunuyor.

İşte Bytedex sadece Türkiye'de değil dünyada toplulukların bir kripto borsasının yönetimine katılabildiği ender bir kripto borsacılığını da öneriyor. Bu kapsamda bir ülkede kayıtlı kullanıcı sayısı 50 bin kişiyi geçtiğinde o ülkenin Bytedex topluluğundan bir kişiyi ellerindeki BEXT token miktarınca oy vererek seçmelerini ve şirket yönetimine atamalarını istiyoruz. Topluluk temsilcisi tam zamanlı olarak 2 yıl boyunca görev alacak ve o ülkedeki topluluk geliştirme faaliyetlerini yürütecek.

Bu anlamda toplulukların yönettiği, elde edilen kazançlardan topluluğun yukarıda kısaca saydığım ödüller yoluyla faydalandıkları, Bytedex ekosistemi içerisinde öncelikli olarak imkân ve fırsatlara eriştikleri yegâne bir alan olarak Bytedex topluluk temelli bir model ile kripto dünyasındaki zorlu rekabet şartlarını kendi lehine çevirmeyi amaçlıyor. Bu modelin başarısı kripto ekosistemi içerisindeki diğer yapıları da dönüştürecek.

Byte Exchange bir kripto borsası olarak ne gibi yenilikler getiriyor? Ülkemizi globalde temsil edebilecek bir altyapıyla mı geliyor yoksa hedefiniz sadece Türkiye mi?

Byte Exchange globalde rekabet edecek şekilde dizayn edildi ve tasarlandı. Bugün 2022 yılının tüm teknolojilerini her alanda bünyesinde barındırıyor. Öncelikle şunu bilmemiz gerekiyor ülkemiz kripto sektörü ile çok ilgili, milyonlarca Türk vatandaşı kripto projelerine yatırım yapıyor ve bu projelerin coin'lerini, token'larını alıp satıyorlar. Maalesef bugüne kadar ülkemizde bu değişimin hızına mevcut yapıların ayak uyduramadıklarını görüyoruz. Kripto paralar bir teknolojik gelişmenin ürünüdür. Hemen hemen her kripto para bu alanda bir değişimi vaat etmekte ve teknoloji ile iç içe geçmiş bir dünya oluşturmuştur. Bu

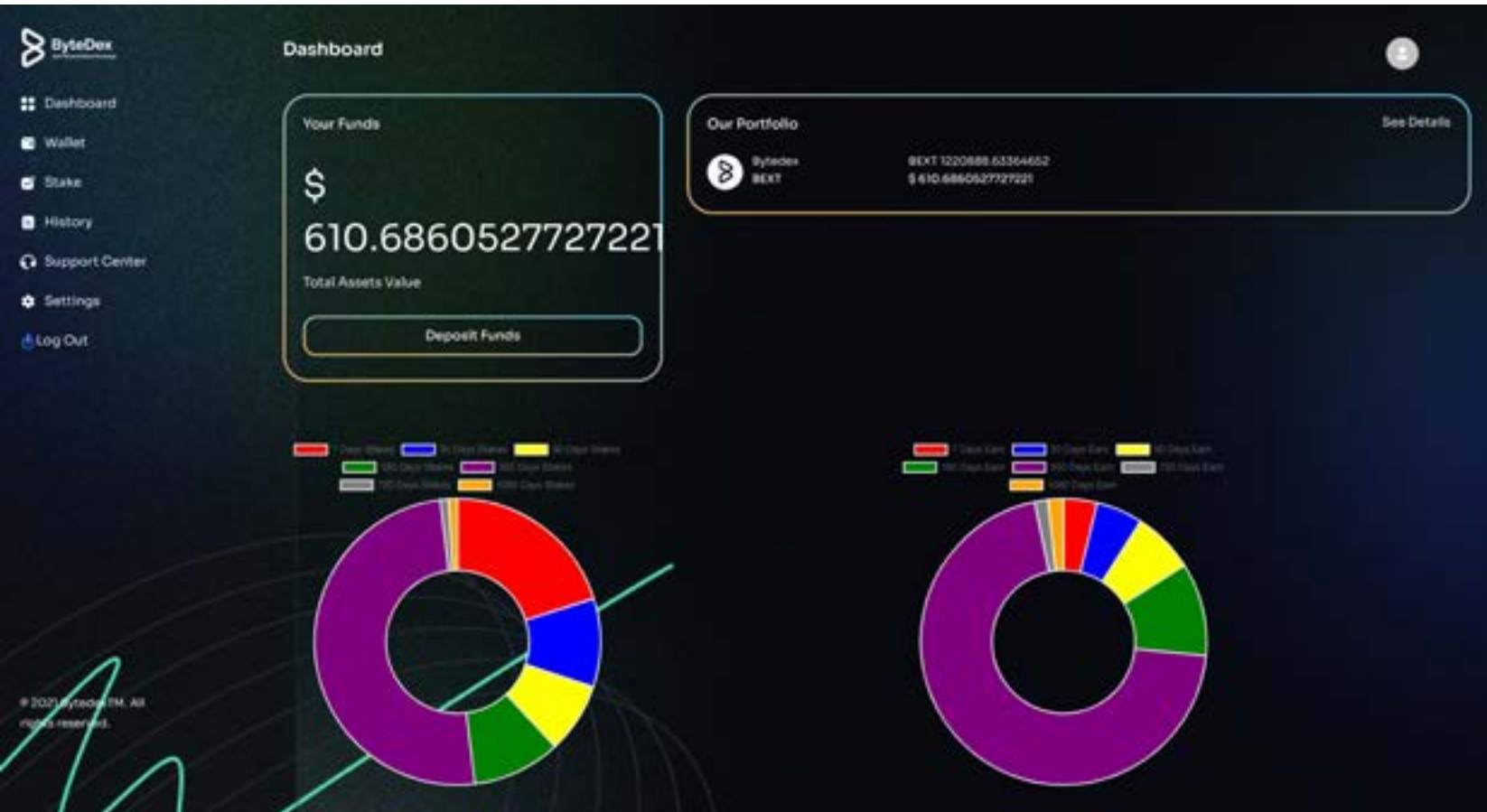
teknolojik değişimi ve gelişimi temsil eden kripto varlıkların alım satımının yapıldığı kripto para borsaları da tam olarak bu teknolojik değişimi yansıtmaları gerekmektedir.

Byte Exchange bu bilinçle yola çıkmış bir girişim olarak Bytedex'in bu vizyonunu yansıtmak şeklinde inşa edildi diyebilirim. Eşleştirme motorumuzu, ABD'nin ünlü hisse senedi borsalarının ve finans kuruluşlarının borsacılık yazılımlarını yapan bir firma ile ortak geliştirdik ve kripto dünyasına uyarladık. Bu anlamda ciddi işlem kapasitesi elde ettik. Güzel kullanışlı bir arayüz ve 50 ayrı katmandan oluşan yapay zekâ destekli güvenlik mimarisi ile donattık. Bunun yanı sıra ABD şirketi Fireblocks ile mevcut borsamızdaki kullanıcıların fonlarının korunması konusunda anlaştık ve hizmet almaya başladık. Çok gelişmiş borsacılık API'lerimiz vasıtasıyla anlık veri akışları ya da iyi trader'lar için uygulamalar geliştirme imkanları sağladık.

Byte Exchange'de yıl sonuna kadar toplam 300 işlem çifti sayısına ulaşacağız. Önümüzdeki yıl içerisinde bu rakamı 800 ila 1.000 arasına yükseltme hedefimiz var. Şu anda bu yıl gerçekleştireceğimiz işlem çifti sayısı bile ülkemiz için bir rekor anlamına geliyor.

Bunun yanı sıra Borsa içi satış platformumuz ile yeni projelerin ön satışlarında öncelikli bir borsa olmayı hedefliyoruz. Ülkemizde birçok yatırımcı yeni projelere erişmek için yabancı borsalara gidiyor, Byte Exchange, ülke insanımızın doğrudan ve kolayca yeni projelere ulaşabilecekleri bir kripto borsası olacak. Güçlü teknolojik altyapımızı bu alanda da öncelikle Türk projeleri olmak üzere yeni girişimlere de açacağız.

Byte Exchange yeni bir kullanım deneyimi sunuyor bu anlamda sayfalarca anlatmak yerine kişilerin borsamızı deneyimleyerek kendi tecrübelerini edinmeleri daha doğru olacaktır. Bytedex.io sayfasında menüden "Exchange" sekmesine tıklayarak borsamıza ulaşabilirler. Byte Exchange global bir borsa olarak var sayılan dili İngilizcedir. Kullanıcılar sağ üstte bulunan menüden "Settings" (Ayarlar) kısmından dil olarak Türkçe'yi seçebilirler.

Birçok yabancı kripto para borsası ödül programları düzenliyor Byte Exchange ödül programları var mı? Ya da Kullanıcının sizi tercih etmesi için özel teşvikleriniz var mı?

Bizim yine kendimize has özel imkanlarımız var. Kullanıcılara borsanın net %50 gelirleriyle desteklenen stake imkanının yanısıra BEXT Token ile komisyon ödeme imkânı getiriyoruz. Aynı şekilde cüzdanlarında BEXT Token tutmaları karşılığında %75'e varan komisyon indirimleri sağlıyoruz.

Bunların içerisinde ilk 100.000 kullanıcıya özel 3 kademe şeklinde %35 komisyon geliri imkânı sunuyoruz. Kullanıcılar arkadaşlarını borsamıza getirdiklerinde arkadaşlarından borsamızın kesmiş olduğu toplam komisyonun %35'i doğrudan hesaplarına geçiyor ve bunları anlık olarak kullanabiliyor ve harcayabiliyorlar. Bu noktada başka hiçbir borsada bulamayacakları bir kazanç elde etmiş oluyorlar.

Bytedex olarak kuruluş aşamasında kullanıcılara özel birçok cezbedici imkan sunuyoruz. Bunlardan bir diğeri de bytedex.org

adresinden ulaşabilecekleri Bytedex Topluluk forumu. Forumumuzda basit bazı görevleri yaparak Bytedex eğlen kazan token'ı JIM Token kazanabiliyorlar ve JIM token şu anda Byte Exchange üzerinde USDT ve BEXT pariteleri ile işlem görüyor. Yani forum üzerinde ve diğer sosyal mecralarımızda zaman geçirdikçe JIM token kazanıyorlar. Yakın zamanda sosyal alanda kendi global kripto medyamızı devreye aldık. Cubecrypto.io adresinde İngilizce dilinde son dakika kripto haberlerini veriyoruz. Ayrıca Türkçe olarak da yakın zamanda faaliyetlere başlayacak. Bu anlamda Bytedex sosyal alanda da kullanıcıları destekliyor.

Bytedex olarak ana hedef kitlemiz gerçekten iyi hazırlanmış bir ortamda kripto dünyası ile birlikte işlem yapmak isteyen kişiler. Bu nedenle doğrudan bu kesimi kendimize çekmek üzerine programlar tasarladık ve geleceğe dönük oldukça yenilikçi ödül sistemleri tasarlıyoruz.

Bizler de yıllar boyunca kripto dünyasında var olan, alım satım yapan, kripto varlıkları, yeni projeleri takip eden kişileriz. Dolayısıyla kullanıcıların beklentilerini net olarak biliyoruz ve

anlıyoruz. Bytedex, hem topluluğumuzun hem de kullanıcılarımızın en ufak değerlendirmesini dikkate alıyor ve gerekli düzenlemeleri yapıyor. Bu noktada ödül programları çerçevesinde de aynı anlayışla hareket ediyoruz.

Son zamanlarda ülkemizde kripto paralar ve borsaları oldukça ilgilendiren yasa tasarısı konusu çokça konuşuluyor. Bu konuda neler söylemek istersiniz?

Son zamanlarda bu konuda çok farklı mecralarda ciddi tartışmalar yürütülüyor. Bytedex olarak biz de görüşlerimizi çeşitli kanallardan karar alıcılara ilettik. Genel olarak kripto varlıkların tanımlanması ve devlet nezdinde ne olduklarına yönelik olarak bir tanımlama çok gerekli. Bunun akabinde bu varlıkların doğru tanımlanması ile birlikte birçok sorun kendiliğinden çözülebilecektir.

Kullanıcıların kripto alım satım platformlarına yerelde ve globalde üye olurken verdikleri bilgiler çok önemli. Bu verilerin mutlaka denetlenmeli ve gerekirse yurtdışı borsalarına üye

olmada kullanabilecekleri alternatifler devletimiz tarafından geliştirilmeli.

Bockchain dünyası bireysel özgürlük üzerine kuruludur. Bu nokta kripto varlıkların değerini insanlar kendi aralarında belirlemektedir. Bu nedenle kripto varlıklardan elde edilen gelirler vergiye tabi olmamalıdır. Kripto alım satım platformları ülkemizde vergiye tabi tutulabilir şeklinde bir anlayış var. Ancak Türkiye'deki kripto alım satım platformları vergi verirken, Türk kullanıcıların %90'na yakını yurtdışı borsalarda işlem yürütüyor. Ve yurtdışındaki borsalar herhangi bir vergi ödemiyorlar. Bu noktada bakıldığında ülkemizde kripto varlık borsalarının vergilendirilmesi de haksız rekabete yol açacak bir uygulama olacaktır. Ülkemizde sosyal medya devleri faaliyet gösteriyorlar. Hepimizin bildiği gibi vergi noktasında herhangi bir uygulama sürdürülemedi. Açıkçası ya yurtdışı borsalar da yerli borsalar ile aynı şartlara tabi olmalı veyahut da onlara uygulanamayan kısıtlamalar yerli kripto alım satım platformlarına da uygulanmamalıdır.

Diğer taraftan dünyadaki uygulamalara baktığımızda lisanslama uygulamaları yapıyor ve blockchain girişimlerinin kendi ülkelerinde yer seçmesi için ciddi teşvik edici hukuki ve yasal düzenlemeler yapıyor. Türkiye hukuki altyapıyı kurarken iyi denetlenebilen şeffaf düzenlemeler ile blockchain yapılarına yaklaşmalı. Bugün diğer bir husus da kripto alım satım platformlarına sermaye şartı getirilmesi gibi öneriler duyuyoruz. Bakın ülkemizdeki gençlerimizin hiçbiri fintech alanında bir startup üretmiyor. Bunun nedeni birçok ödeme kuruluşu için getirilen sermaye şartı olmuştur. Aynı şeyi kripto alım satım platformları için tekrarlıyorsanız artık ülkemizde gençlerimiz bir startup kurup bu alanda faaliyet gösteremeyecek demektir. Kripto alım satım platformu dediğimizde eğer şirketlerin sahip olduğu merkezi borsalar kastediliyorsa unutmayın ki merkeziyetsiz olarak faaliyet gösteren kripto alım satım platformları da vardır. Bu noktada itibari para kullanmadıkları için ve tamamen merkeziyetsiz oldukları için herhangi bir şekilde bunlara müdahale etme imkânı da yoktur. Yapılacak olan düzenlemeler tüm ihtimalleri düşünerek yeni girişimlerin önünü maddi ya da hukuki olarak kesmeden yapılmalıdır.

Birçok ülke bu noktada görece düşük lisanslama ücretleri ile lisans vermekte ve asıl ilgilenilmesi gereken konular olan kara para ile mücadele, kullanıcı güvenliği ve işlemlerin denetlenmesi konularına yoğunlaşmaktadır. Türkiye bu anlamda Estonya, Portekiz, Kanada, ABD ya da İsviçre gibi ülkelerin uygulamalarını örnek alabilir. Karar alıcılarımızın bu yönde bir anlayış ile ülkemizde blockchain girişimlerinin önünü kapatmak yerine destek olacak yasal düzenlemeler yapacaklarına inanıyoruz.

“Teknoloji ve Gelecek” TBD’den Ödül Aldı

Türkiye Bilişim Derneği (TBD) tarafından düzenlenen 5. Siber Güvenlik Ekosisteminin Geliştirilmesi Zirvesi 24 - 25 Mart 2022 tarihlerinde Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Ana Konferans Salonu’nda gerçekleştirildi.

Zirvenin açılışına, T.C. Ulaştırma Altyapı Bakan Yardımcısı Dr. Ömer Fatih SAYAN, T.C. Gençlik ve Spor Bakan Yardımcısı İhsan Selim BAYDAŞ, BTK Başkanı Ömer Abdullah KARAGÖZOĞLU, Haberleşme Genel Müdürü Gökhan EVREN katılım sağladı. Zirveye, Kamu üst düzey yöneticileri, sektör temsilcileri, akademisyen ve öğrencilerden oluşan 350 kişilik katılım gerçekleşti.

Zirvenin açılışına katılan Ulaştırma ve Altyapı Bakan Yardımcısı Dr. Ömer Fatih Sayan, “Teknolojide yaşanan gelişmeler, ülkelerin siber güvenlik kabiliyet ve kapasitelerinin gelişmesine katkı sağlarken, siber tehditler,

tüm dünyanın üstesinden gelmesi gereken ortak sorun olarak ortaya çıkıyor” dedi. Siber güvenliğin öneminin her geçen gün daha çok anlaşıldığını belirten Sayan, “Dünyada yaşanan olaylar, toplumların siber saldırılara karşı ne kadar hassas olduğunu ve doğru bir biçimde hazırlanılmazsa bu saldırıların sonuçlarının ne kadar yıkıcı olabileceğini gözler önüne sermiş durumda. Ülkemizin Kuzeyinde yaşanan savaş öncesinde, Ukrayna’nın özellikle kamu kurumlarını ve finans sektörünü hedef alan siber saldırı dalgalarına maruz kaldığına, dünya olarak şahit olduk. Fakat şu unutulmamalıdır ki Ukrayna’da yaşanan siber saldırılar, mevcut konjonktüre özgü değil.” uyarısında bulundu.

Zirveye çevrim içi katılan Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanı Ömer Abdullah Karagözoğlu, “Siber güvenliğin sağlanması artık sadece teknolojinin yoğun olarak kullanıldığı

alanlardaki tehlikeleri bertaraf etmek için bir ihtiyaç değil. Siber güvenlik artık, sosyal ve ekonomik hayattaki bağlantılı riskler nedeniyle, Milli Güvenliğin de bir parçası ve milletlerin refahını etkileyen büyük bir faktör haline geldi. Bu nedenle bir taraftan yeni teknolojilerin hayatımızı nasıl kolaylaştıracağına, bu teknolojilerin nasıl daha erişilebilir hale getireleceğine kafa yormamız gerekiyor” dedi.

Zirvenin açılışında konuşan TBD Genel Başkanı Rahmi AKTEPE, “Son yıllarda siber saldırılar yoğun olarak Kritik Altyapılara, KOBİ’lere ve Tedarik Zincirlerine yönelmiştir. Kamu Kurumları başta olmak üzere tüm sektörlerde özellikle de savunma, uzay ve havacılık alanında faaliyet gösteren personelin siber güvenlik farkındalığı önem kazanmıştır. Her ne kadar siber güvenliğin teknik önlemler ile sağlanacağı düşünülse de yapılan araştırmalar siber saldırıların %80 insan hatalarından kaynaklandığını açıkça göstermektedir. Bu nedenle düzenli olarak verilecek olan siber güvenlik farkındalık eğitimlerinin, kurumların Siber Olgunluk Seviyesi’nin ve Siber Dayanıklılığı’nın artırılmasına çok önemli katkılar sağladığı bilinmektedir. Bu kapsamda, ulusal seviyede siber dayanıklılığın artırılması amacıyla Türkiye Bilişim Derneği tarafından Teknokent ve OSB’lerde yerleşik KOBİ’lere ve Girişimcilere Siber Güvenlik Farkındalık Eğitimleri verilmektedir.” Dedi. Bugüne kadar 11 ilde, 88 Organize Sanayi Bölgesine yönelik olarak 24 adet eğitimin düzenlendiğini ve yıl sonuna kadar 300’den fazla eğitimin verilmesinin planlandığını belirten AKTEPE, “Ülkemizde kritik altyapılarda kullanılan siber güvenlik ürünlerinin büyük oranda yurtdışı kaynaklı olduğu bilinmektedir. Bu durumun ulusal güvenliğimize bir tehdit oluşturduğunu düşünmekteyiz. TBD olarak siber güvenlik teknolojilerinde dışa bağımlılığın azaltılması ve teknolojik egemenliğin artırılmasının çok önemli olduğunu değerlendiriyoruz. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından yerli ve milli uygulamalarla Türkiye’nin Siber Kalkanının her geçen gün güçlendirilmekte olduğu ve KASIRGA, AVCI ve AZAD gibi başarılı milli uygulamalar ile 2020 yılında 118 bin 470 olan siber saldırı sayısının 2021’de

84 bin 113’e gerilemiş olduğu açıklanmıştır. Bu açıklama TBD’nin ne kadar haklı olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.” şeklinde konuşmasını sürdürdü.

“Pandemi ile birlikte yaygınlaşan uzaktan çalışma, uzaktan eğitim ve dijital platformlar üzerinden ticaret ile birlikte her zaman ve her yerden kurumsal bilgilere erişim gereksinimi siber saldırı yüzeyinin genişlemesine neden olmuş ve yeni siber güvenlik risklerini ortaya çıkarmıştır. Covid-19’dan bu yana en çok görülen siber saldırı vektörleri ise %55 artışla Veri Kaybı (Data Loss), %51 artışla Kimlik Avı (Phishing), %44 artışla Hesap Ele Geçirme (Account Takeover) ve %40 artışla fidye saldırıları olmuştur. Yapılan araştırmalara göre günümüzde her 11 saniyede bir fidye saldırıları gerçekleşmektedir ve bu sıklığın daha da artması beklenmektedir. ABD’de 2021 yılının ilk yarısında gerçekleşen fidye saldırıları için 590 milyon dolar tutarında fidye ödemesi yapıldığı raporlanmıştır. ABD’de yapılan diğer bir araştırmaya göre de sağlık sektörü finans ve savunma sektöründen sonra siber saldırılardan küresel olarak en çok etkilenen 3ncü sektör olmuştur. Son iki yılda kötü amaçlı yazılım (malware) sayısında ise 4 katı bir artış gözlemlenmiştir.” ifadelerini kullanan AKTEPE, koordinasyon ve iş birliğine dikkat çekerek, strateji ve politikaların belirlenmesinden uygulanmasına kadar uzanan yolda; birlikte çalışabilme, farklı bakış açılarının yer alacağı ortak akıl oluşturma kültürünün hayata geçirilmesinin önemine vurgu yaparak konuşmasını tamamlamıştır.

Zirvede milli imkan ve kabiliyetler ile özgün olarak siber güvenlik ürün, hizmet ve teknolojilerinin geliştirilmesine, siber güvenlik farkındalığının ulusal seviyede artırılmasına, nitelikli insan kaynağının yetiştirilmesine, bilimsel araştırma çalışmalarının yapılmasına ve kamuda milli siber güvenlik ürünlerinin kullanımının yaygınlaştırılmasına destek vererek siber güvenlik ekosisteminin gelişimine katkı sağlayan kurum ve/veya bireylere 2018 yılından beri Türkiye Bilişim Derneği tarafından 5 kategoride verilen Siber Güvenlik Ekosisteme Katkı Ödülleri sahiplerini bulmuştur.

Siber Güvenlik Ekosistemine Katkı Veren Kamu Kurumu Kategorisi'nde; "Türkiye Siber Güvenlik Kümelenmesi" yapılanması ile ödül almaya hak kazanan T.C. Cumhurbaşkanlığı Savunma Sanayii Başkanlığı adına ödülü T.C. Cumhurbaşkanlığı Savunma Sanayi Başkanlığı Siber Güvenlik ve Bilişim Sistemleri Daire Başkanı Sayın Muhammet Sami ULUKAVAK teslim almıştır.

Siber Güvenlik Ekosistemine Katkı Veren Kamu Görevlisi Kategorisi'nde; "Siber Vatan" Projesi ile Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı'ndan Siber Vatan Proje Koordinatörü Sayın Muhammed TEMLİ ödülün sahibi olmuştur.

Siber Güvenlik Ekosistemine Katkı Veren Akademisyen Kategorisi'nde; "Nesnelerin İnterneti Ekosistemi Test ve Değerlendirme Merkezi" Projesi ile İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Bilgisayar Mühendisliği Siber Güvenlik Ana Bilim Dalı Başkanı Sayın Doç. Dr. Muhammed Ali AYDIN ödülün sahibi olmuştur.

Siber Güvenlik Ekosistemine Katkı Veren Medya Kuruluşu Kategorisi'nde; BENGÜ TÜRK TV adına BENGÜ TÜRK TV Program Yapımcısı ve Moderatörü Sayın Şenol VATANSEVER "Teknoloji ve Gelecek" Programı ile ödülün sahibi olmuştur.

Siber Güvenlik Ekosistemi Yerli ve Milli Teknoloji Geliştirme Kategorisi'nde; "Berqnet Firewall" Projesi ile ödül almaya hak kazanan Logo Siber Güvenlik ve Ağ Teknolojileri A.Ş. adına ödülü Firma Genel Müdürü Sayın Mustafa Hakan HİNTİOĞLU teslim almıştır.

Söz konusu zirvede, yeni normalde siber güvenlik ekosistemin geliştirilmesine yönelik hususların, insan, süreç, yasal mevzuat ve toplum boyutuyla tartışıldığı "Siber Güvenlik Stratejileri", "Yenilikçi Siber Güvenlik Teknolojileri ve Uygulamaları", "Siber Tehditlerin Gelişimi ve Genişleyen Saldırı Yüzeyi", "Siber Güvenlikte Beşeri Sermayenin Önemi" ve "Siber Güvenliğin Ekonomiye Etkisi ve Siber Girişimcilik" oturumları yüksek katılım ile gerçekleştirilmiştir. Ayrıca Sosyal Mühendislik ve Son Kullanıcıyı Hedef Alan Saldırıları, Sosyal

Medya Saldırıları ve Güvenlik Önlemleri, Kablosuz Ağlara Yönelik Saldırıları ve Güvenlik Önlemler, Pratik Teknikleri ile Zararlı Yazılım Tespiti ve Kişisel Verilerin Korunması konularını kapsayan 2 saatlik "Siber Güvenlik Farkındalık Eğitimi" verilmiştir.

Prof. Dr. Güner GÜRSOY

S'aide

Yönetim Kurulu Başkanı

Finansal Teknolojiler (Fintech) Finansal Sistemlerde Demokratikleşme

Finansal teknolojiler veya kısaca Fintech olarak literatürümüze giren bu terimi daha sık ve etkili bir şekilde görmeye devam ediyoruz. Neden finans ve teknoloji bu kadar yakın iki arkadaş oldular? Bu ihtiyaç nereden çıktı? Nereye evriliyor Fintech ve gelecekte nasıl bir resim bizim bekliyor?

Fintech; Finansal hizmetlerin hedef odaklı sektörel çözüm algoritmalarının, mobil ve bilişim teknolojileri kullanılarak geliştirilmesi ve son kullanıcılara toplam paket yaklaşımıyla sunulabilmesidir. Bu tanımın alt kırılımlarına bakıldığında birinci unsurun finansal hizmetlere ilişkin sektörel ve son kullanıcıya yönelik çözümler oluşturulması vurgusu olduğu görülür. Demek ki mevcut klasik ve gelenekselci finansal yapı son kullanıcıya yönelik esnek ve hap çözüm paketleri sunmakta yavaş kalmış ki bunun açığını Fintech çözümleri doldurmaya çalışıyor. Bu haliyle bakıldığında aslında finansal hizmetlerin son kullanıcıya, yani tabana çözüm odaklı yayılmasını finansal hizmetlerin teknoloji aracılığıyla demokratikleşmesi olarak tanımlamak çok da yanıltıcı olmayacaktır.

Bu arada finansal yapıyı da eleştirirken haksızlık yapıp, küresel ve lokal ekonomilerdeki dalgalanmalar, pandemi dahil pek çok küresel krizlerin ve savaşların etkisi altında sürdürülebilirliğini korumaya çalıştığını unutmamak lazım. Eğer mevcut regülatif finansal yapı Fintech'lerin arkasına

geçip destek vermese bugün bu kadar yaygın olamazdı.

Fintech'lerin gelişmesinde ve sayılarının artmasında ana itici gücün, mobil teknolojiler, blockchain, akıllı telefonlar ile iletişim teknolojileri gibi teknolojiler olduğunu vurgulamak lazımdır. Kripto para dünyasında ilk marka olan bitcoin, finansal dünyalarda algı ve paradigmaları kırarak, merkezi bir otoriteye bağlı olmandan tabana yayılmış sahiplilikle de bir paranın kabul görebileceği gerçeğini ispatlamıştır. Bugün 2 trilyon USD yakın değere sahip 15,000'den fazla kripto paranın üretilmiş olması, bu alanda ne kadar fazla talebin olduğunu ve alışlagelmiş para sistemlerinin kendilerini sorgulaması ihtiyacını ortaya koymaktadır.

Kripto paralar ve Fintech çözümlerin ülke sınırlarını aşan çözümler sunuyor olması, ülke bazlı para sistem ve politikalarının yetersiz kalmasına yol açarken, uluslararası tedavülde olan genel kabul görmüş paralar ile ilgili de farklı sınırlamalar da Fintech çözümlerini zorlamaktadır. Bu sınırlamaların başında doların serbest dolaşımı ile ilgili monopolistik kontrol getiren SWIFT en çok eleştirilenlerden olup, buna alternatif üretmek için, havuz sistemine dayalı uluslararası para transfer çözümleri gittikçe yaygınlaşmaktadır. Para aklama ve para akışlarında legal olmayan kullanımların önüne geçme çalışmalarına saygı duymakla beraber, bunun bireysel transferler ile uluslararası ticaretin önünde engel olmaktan çıkarılması gerekir. İşte bu noktada kripto

para sistemleri gittikçe öne çıkmaktadır. Kripto paralar, regülasyon içinde yerini bulup, kabul gördükten sonra -ki kaçınılmaz olarak bu olacak- o zaman Fintech dünyası çok daha farklı bir ivme kazanacaktır.

E-para şirketleri elektronik cüzdan kullanımıyla, ödeme sistemlerine farklı bir kolaylık getirmiştir. TCMB onaylı aktif elektronik para şirketlerinin sayısı 29'a ulaşmış bunun en az iki katı kadar başvuru da sırada beklemektedir. Bu şirketler Fintech çözümleri için daha esnek ve hızlı çözümler sunabildiği için avantajlı bir konumdadır. Fintech çözümlerinin hizmet ölçekleri daha düşük olduğu için bankaların bunlara odaklanmaları maliyet etkin olmazken, Fintech'ler e-para çözümleri ile fark yaratacak şekilde konumlanmaktadır. Ancak bu noktada Fintech çözümlerin, e-para kurulumu ile ilgili akılcı yaklaşımları öne çıkarmaları kendi menfaatlerine olacaktır. E-para şirketlerinin regülasyon dışında kendi iç etik yaklaşımlarda hassasiyet göstermeleri sektörün geleceği için çok önemlidir. Son regülasyon ile sadece TL işlemler ile sınırlandırılan Fintech'lerin, merkezi otoritelerden onay alarak yabancı paralar ile cüzdan açıp işlem yapabilme haklarının kazandırılması, Fintech'lerin önünü açacaktır. NFT dijital olarak mülkiyet haklarının paylaşımına imkân sunan ve varlıkların menkul kıymetleştirmesinden başka bir şey değildir ve uygulamaların daha da artmasını beklemekteyiz. Mevcut yapı içinde e-para Fintech çözümleri aslında kapalı sistemde token yapısını barındıracak şekilde mimariler oluşturmaktadır. Merkezi

otoritelerce yetkilendirildiklerinde, e-para ve Fintech çözümlerinin kripto para birimlerine kolaylıkla endekslenebilecek olmaları, blockchain kripto para dünyasına farklı bir açılım katacaktır.

Sonuç olarak; Fintech dünyası sınırları aşan ve son kullanıcı gruplarına inovatif çözümler sunabilme yeteneği sayesinde hayatımızın içinde çok daha fazla olacaklar.

Dipnot:

Fintech dünyası sınırları aşan ve son kullanıcı gruplarına inovatif çözümler sunabilme yeteneği sayesinde hayatımızın içinde çok daha fazla olacaklar.

Siber saldırılar, dünyanın ortak sorunu

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Bakan Yardımcısı Sayan: “Siber saldırıların bireylerden ve küçük işletmelerden uzaklaşarak; büyük şirketlere, hükümetlere ve kritik altyapılara doğru yöneldiğini görüyoruz.”

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu ile Siber Güvenlik Kümelenmesi'nin destekleriyle düzenlenen 6'ncı e-Safe Siber Güvenlik Zirvesi “Kamu ve Özel Sektördeki Siber Güvenlik Zafiyetleri 2.0” temasıyla, 17 Mart 2022 tarihinde Ankara'da BTK Merkez Binası'nda gerçekleştirildi.

Zirve'nin açılış konuşmasını yapan Ulaştırma ve Altyapı Bakan Yardımcısı Dr. Ömer Fatih Sayan, siber saldırılarda bir eksen kayması olduğunu belirterek, “Siber saldırıların bireylerden ve küçük işletmelerden uzaklaşarak; büyük şirketlere, hükümetlere ve kritik altyapılara doğru yöneldiğini görüyoruz” dedi.

“Bugün pek çok işlemimizi uzaktan elektronik ortamlarda gerçekleştirebiliyoruz. Özel sektörümüz de sürece çok hızlı bir şekilde uyum sağlayarak, hizmetlerini dijitalleştirme ve uzaktan çalışma adımları ile faaliyetlerini aralıksız sürdürüyor. Bakanlığımız desteği ile BTK tarafından gerçekleştirilen düzenlemeler ile abonelik işlemleri işletmeciler ve ofis bayilerine gitmeye gerek kalmadan elektronik ortamda yapılabilir hale geldi” şeklinde konuşan Sayan, sözlerine şöyle devam etti:

“Hal böyle olunca ülkemiz ile birlikte tüm dünyada dijitalleşmede yaşanan artış, siber korsanların iştahını da kabartıyor. Teknolojide yaşanan gelişmeler, ülkelerin siber güvenlik kabiliyet ve kapasitelerinin gelişmesine katkı sağlarken, aynı zamanda kötü niyetli oyuncuların da saldırı yeteneklerini destekliyor. Siber tehditler, tüm dünyanın üstesinden gelmesi gereken ortak sorun olarak ortaya

çıkıyor. Son günlerde yaşanan savaş ortamı da bunun bir kanıtı olarak canlı canlı yaşanıyor, bilginin doğru kullanımı ya da siber saldırılarla tarafların etkinliği değişebiliyor. Bu nedenle ‘Uçtan uca siber güvenlik, uçtan uca yerli ve milli güvenlik’ diyoruz.”

Siber saldırıların öncelikli motivasyonunun finansal çıkar sağlama amacı olduğunu da dile getiren Sayan, “2022 yılında dünya genelinde siber saldırılardan kaynaklı maruz kalınacak zararın 6 trilyon dolar olması bekleniyor. Ancak sürücüsüz araçlar ve bireysel ulaşım için kullanılacak dronelar gibi teknolojiler artık siber güvenlik konusunda bizlere yepyeni bir odak alanı yaratıyor: Can Güvenliği! Şimdiye kadar siber saldırılar kaynaklı finansal kayıplar, hizmet aksamaları gibi önemli ancak insan hayatına direkt kastetmeyen tehditlerle başa çıkmamız gerekiyorken; yakın gelecekte siber güvenlik aynı zamanda can güvenliğini de sağlamanın ana unsurlarından biri haline gelecek” şeklinde konuştu.

Türkiye'nin ne kadar çok yerli ve milli teknolojiye sahip olursa, o kadar güçlü ve bağımsız bir siber güvenlik yapısına sahip olacağını vurgulayan Sayan, “Günümüzde geliştirilen üretilen her türlü ürün, cihaz ve nesnenin gerek donanım gerek yazılım boyutunda bilişim unsuru içerdiği ve bir şekilde siber bağlantılı olması, siber güvenlik alanında geliştireceğimiz yerli ve milli çözümlerimizin önemini ortaya koyuyor. Biz de Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde ve Milli Teknoloji Hamlesi rehberliğinde tam anlamıyla yerli ve milli olmak için elimizden gelen bütün çabayı gösteriyoruz. Kamu ve özel sektör iş birliği ile de inşallah önümüzdeki birkaç yılda siber güvenliğin her alanında kendi ürünlerini üretmiş olan ve ürünlerini yurt dışına ihraç eden bir siber güvenlik ekosistemi ile bu alanda ilerleyişimizi daha da güçlü adımlarla sürdüreceğimize yürekten inanıyorum” ifadelerini kullandı.

Ayrıca, “Genel Yaklaşım, Kamu Yaklaşımı, Özel Sektör Yaklaşımı” olmak üzere 3 ayrı bölümde, 14 konuşmacının sunum yaptığı zirvede; siber güvenlik bilinci, gelişen

dünyada siber güvenlik rolleri ve güvenlik riskleri gibi birçok konu masaya yatırıldı.

3 yılda 350 bin saldırı önlendi

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) Başkanı Ömer Abdul-lah Karagözoğlu: “Teknoloji geliştikçe artan ve çeşitlenen siber güvenlik zafiyetleri ve teknoloji korsanlığı risklerini önlemek için de önemli iyileştirmelere ihtiyaç duyuluyor.”

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu ile Siber Güvenlik Kümelenmesi'nin destekleriyle düzenlenen 6'ncı e-Safe Siber Güvenlik Zirvesi “Kamu ve Özel Sektördeki Siber Güvenlik Zafiyetleri 2.0” temasıyla, 17 Mart 2022 tarihinde Ankara'da BTK Merkez Binası'nda gerçekleştirildi.

Zirve'de açılış konuşması yapan Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanı Ömer Abdullah Karagözoğlu, internete bağlı cihaz sayısında yaşanan artışın, siber

güvenlik zafiyetleri ve olaylarında da artışa neden olduğunu vurgulayarak, “Teknoloji geliştikçe artan ve çeşitlenen siber güvenlik zafiyetleri ve teknoloji korsanlığı risklerini önlemek için de önemli iyileştirmelere ihtiyaç duyuluyor” dedi.

Siber güvenlik konusunda küresel veya bölgesel ölçekte faaliyet gösteren uluslararası kuruluşların mevcut işleyişinin ve etkinliğinin artırılması için, ülkelerin öncelikle kendi sınırları içerisindeki siber zafiyet ve tehditleri azami ölçüde kontrol altına almaları gerektiğini söyleyen Karagözoğlu, “Bu bağlamda, devletler de siber tehditler ile mücadele için en iyi uygulamaları oluşturma ve yenilikçi araçlar geliştirme konusunda büyük adımlar atıyor, büyük yatırımlar gerçekleştiriyor. Kritik altyapıların ve ulusal güvenliğin korunabilmesi için de olabildiğince yerli olanaklardan

yararlanmak büyük önem taşıyor. BTK olarak bizler, gerçekleştirdiğimiz düzenleyici ve denetleyici faaliyetlerde bu konuya dikkat ediyor, sektör paydaşlarımızı yerli ve milli kaynaklar kullanmaya teşvik ediyoruz” şeklinde konuştu.

“Ülkemizin kritik altyapılarının korunması başta olmak üzere ülkemizin siber güvenliğinin sağlanması için kurumumuz bünyesinde kurulu bulunan Ulusal Siber Olaylara Müdahale Merkezimiz USOM, zararlı yazılım analizi, dijital kayıt inceleme, servis izleme, zararlı bağlantı tespiti sızma testleri, alarm üretme, uyarı ve duyuru yayınlama faaliyetlerini kesintisiz sürdürüyor” diyen Karagözoğlu, sözlerini şöyle sürdürdü:

“USOM çalışmaları kapsamında, tamamen kurumsal iç kaynaklarla geliştirilen AVCI, AZAD, KASIRGA ve ATMACA yazılımlarımızla 120 binin üzerinde zararlı bağlantı tespit edilerek kontrolleri yapılmış ve altyapı seviyesinde erişimi engellenmiştir. Bu sayede ülke genelinde internet kullanıcıları ve sistemlerine yapılabilecek saldırıların önlenmesi sağlanmıştır. Ayrıca, USOM tarafından 30 binin üzerinde siber güvenlik bildirimi ilgili kurum ve kuruluşa bildirilerek gerekli önlemlerin alınması sağlanmıştır. Operatörlerimiz nezdinde ise son 3 yılda 350 binin üzerinde Dağıtık Hizmet Reddi (DdoS) saldırısı tespit edilerek önlendi.”

Sadece ulusal değil uluslararası boyutta da birçok tatbikata katılım sağlayarak iş birlikleri gerçekleştirdiklerini de dile getiren Karagözoğlu, “Etkin bir siber güvenlik kapasite inşasının; dünyadaki gelişmeleri takip etmek, ulusal ve uluslararası iş birlikleri gerçekleştirmek olduğuna inanıyoruz. Tüm bu çalışmalarımıza istişarenin ve bilgi paylaşımının çok önemli olduğu düşünüyoruz. Bu anlamda, bu zirve de ilgili tüm paydaşları bir araya getirerek, siber güvenlik konusunda sorunların tartışılarak çözüm yolları bulunmasına önemli katkılar sağlayacağına inanıyorum” şeklinde sözlerini tamamladı.

Ayrıca, “Genel Yaklaşım, Kamu Yaklaşımı, Özel Sektör Yaklaşımı” olmak üzere 3 ayrı bölümde, 14 konuşmacının sunum yaptığı zirvede; siber güvenlik bilinci, gelişen dünyada siber güvenlik rolleri ve güvenlik riskleri gibi birçok konu masaya yatırıldı.

Dr. Erol ÖZGÜNER

İstanbul Büyükşehir
Belediyesi (İBB)

Bilgi İşlem Daire Başkanı

Neden Kongre Turizmi

Geçen ayki yazımızda Barcelona'da düzenlenen GSMA (GSM Association) Mobile World Congress ile ilgili izlenimlerimi sizlerle paylaşmıştım. Bitirirken de niye kongre turizmi önemlidir, şehirlere, ülkelere nasıl katkıları olmaktadır, bir başka yazımıza bırakacağımızı söylemiştim. Bu ayki yazımızda, başlığından da anlaşılacağı üzere, ülkemizde de mutlaka gelişmesi, desteklenmesi gereken alanlardan birisi olarak kongre turizmini gündeme taşımak istiyorum. Ancak bunu yaparken, bir Teknoloji insanı gözüyle ve önemli bir teknolojik buluşmanın verileriyle sizlere anlatmak istiyorum.

GSMA buluşmaları, başlarda sadece GSM dünyasının, operatörlerin, taşıeronların, tedarikçilerin, özellikle donanımsal ürünlerini tanıttığı fuarlar iken, sonrasında, servis üreten firmaların, katma değerli servislerini tanıttığı, datanın kullanımının çığ gibi büyümesiyle birlikte veri merkezinden, son kullanıcıya kadar giden tüm süreçlerdeki, ürün, hizmet, servis, yazılım, platform ve donanım üreticilerinin ortak buluşma noktası haline geldi. 2006 yılına Cannes'da yapılan fuar, o yıldan bu yanadır Barcelona'da yapılmaktadır. Fuar alanı oldukça büyük bir kongre merkezi alanı. Devasa salonlar birbirinden değerli firmalara, ülkelere ev sahipliği yapıyor. Paralel salonlarda, birçok stant ile ziyaretçiler ağırlanıyor.

Nedir bu senenin rakamları, yakından bir inceleyelim.

Fuarın yapıldığı tarih 28 Şubat – 3 Mart, yani turizm sezonu değerlendirilmesi yapıldığında turizmcilerin nispeten ölü sezon olarak adlandırdıkları bir tarih aralığı. Fuara bu sene 183 ülkeden 60.000 katılımcı

gelmiş. 60.000 katılımcı, 60.000 konaklama anlamına geliyor. Bunu 2020 yılı sonu rakamlarıyla İstanbul ile kıyaslayacak olursak, oda sayısı 109.567, yatak sayısı 212.872. Yani son derece ölü bir sezonda %30 civarı yatak doluluğu veya her yatak bir oda düşünürsek %60 civarında oda doluluğu gibi yorumlayabiliriz.

Devam edelim, 652.000 web erişimi, 352 saat stream data yayını (canlı veya kayıt video paylaşımı gibi düşünebilirsiniz), 110.000.000 (yüzonmilyon) sosyal medya etkileşimi (bunun reklam karşılığını tahmin etmek bile zor), yatırımcı programı aracılığı ile 24 Milyar Euro'luk fon erişimi (yarattığı startup ve hızlandırma programı etkisi ayrı bir yazı konusu olabilir), 1000 üzeri konuşmacı kendi sunumlarını yaparken fuarı 183 ülkeden kayıtlı 1600 üzerinde basın mensubu takip etmiş.

Her basın mensubunun, her katılımcının Barcelona'dan oluşan izlenimlerini gerek sosyal medyaları gerekse kurumsal sayfalarından paylaşarak yarattıkları etki Barcelona ve İspanya tanıtımında çok önemli bir yer oynamaktadır.

Katılımcıların %43 telekom sektörü mensubu. Bu da yukarıda belirttiğim gibi, fuarın katılımcı profili açısından ciddi bir kabuk değiştiğini gösteriyor. Sadece Telekom dünyasına hitap eden bir fuar iken, Teknoloji dünyasına hizmet eden bir fuar haline dönüşmeye devam ediyor. 46 ülke kendi stantlarını açtı. Bunlara ülkemizde dahil. Çok önemli bir rakam. Ülkeler katılınca doğal olarak uluslararası delegasyonlar ve onların buluşmaları da önemli bir hal alıyor. 37 uluslararası buluşma organizasyonu 161

bakanlık düzeyinde uluslararası toplantı etkinliği. Bu da fuarın yarattığı etkinin sadece teknoloji dünyası buluşması değil, çok önemli bir uluslararası buluşma noktası özelliği olduğunu gösteriyor. Etkinlik haftasında 500.000'in üzerinde yayın yapılmış. Bu da tanıtım özellikleri açısından paha biçilemez değerinde.

Sonuç olarak, 4,8 milyon nüfuslu bir şehrin sadece bir teknoloji fuarı ile yarattığı etki bu kadar. Barcelona kongre turizmi özelliği her yıl yüzlerce büyük organizasyona ev sahipliği yapmakta, dünyanın pek çok ülkesinden milyonlarca iş insanına ev sahipliği yapmakta, onları otellerinde ağırlamakta, taksileri ve ya metroları ile ulaşım hizmeti sunmakta, tapas adı verilen İspanya'ya özgü yemek alternatifi ile restoranlarında sıra bekleyecek kadar talep yaratmakta, şehre ulaşım için havayolları, tren ve deniz yolları imkanları sunmakta, müzeleri, futbol kulüplerinin çekiciliği ile önemli bir çekim merkezi haline gelmekte.

Barcelona'ya ulaşım, konaklama, yiyecek-içecek, alışveriş, şehir içi ulaşım, hediyelik eşya, müze ziyaretleri vb. etkinlikler için bir turist ortalama 1000 Euro harcama yapmaktadır. Yıllık 19 milyon ziyaretçi alan bir şehir için turizmin yarattığı ekonomi yaklaşık 20 milyar Euro düzeyinde.

Tek bir etkinlikten yola çıkarak gözlemlerimi, ekonomik kazanımların arttırılmasında nasıl formüle etmek gerekir noktasına taşımaya çalıştım. Bizim İstanbul'umuzun, Antalya'mızın, İzmir'imizin, Nevşehir'imizin, turistlere sunabileceği imkanları düşününce doğru hamlelerin neler olduğu ve neler yapılması gerektiğini bulmak çok zor değil.

Üzerinde düşünmekten öte, hızlıca aksiyona geçilmesi, bu konuda eksik ara kademe işgücünün yetiştirilmesi dahil, tesis-yatak-kongre merkezleri sayılarının arttırılması, yabancı dil bilen istihdamın arttırılması, ulaşım imkanlarının çeşitlendirilmesi, şehirlerin 15 dakikalık şehirler mantığında yürüyerek erişilebilirlik seviyelerinin arttırılması gerekliliği hemen akla gelenler. Eminim sizler de önerilerinizle çok menüyü çok daha zenginleştirebilirsiniz.

Dipnot:

Üzerinde düşünmekten öte, hızlıca aksiyona geçilmesi, bu konuda eksik ara kademe işgücünün yetiştirilmesi dahil, tesis-yatak-kongre merkezleri sayılarının arttırılması, yabancı dil bilen istihdamın arttırılması, ulaşım imkanlarının çeşitlendirilmesi, şehirlerin 15 dakikalık şehirler mantığında yürüyerek erişilebilirlik seviyelerinin arttırılması gerekliliği hemen akla gelenler.

Metaverse'ün geleceğini belirleyecek beş kritik soru

EY, sosyal medya, mobil ve bulut teknolojilerinden sonra teknoloji deneyiminin bir sonraki sınırı olarak tanımlanan metaverse'ün gelecek rotasında belirleyici olacak beş kritik soruya dikkat çekiyor.

Metaverse, tıpkı mobil internetin yükselişine benzer şekilde, şirketlerin müşteri katılımı, marka bilinci oluşturma, ürün geliştirme, inovasyon ve nihayetinde tüm iş modellerine yönelik yaklaşımlarında radikal değişimler getirebilir.

Uluslararası denetim ve danışmanlık şirketi EY (Ernst & Young) fiziksel ve dijital dünyanın bugüne kadarki en büyük birlikteliği olmaya aday olan ve yeni bir teknolojik atılımın eşiğini temsil eden metaverse'ün heyecan verici fırsatların yanı sıra bir takım kritik riskler ve zorluklar da içerdiğine dikkat çekti.

EY tarafından yapılan değerlendirmeyi içeren yayında bundan önceki sosyal, mobil ve bulut teknolojileri gibi, metaverse'ün de insan deneyimini birçok yönden dönüştürebilecek potansiyele sahip olduğunun altı çiziliyor.

Metaverse, insanların dijital avatarları aracılığıyla nesnelerle, çevreyle ve birbirleriyle etkileşime girdiği, paylaşımlı, kalıcı ve üç boyutlu bir sanal ortamı ifade ediyor. İnternetin dönüşümünde büyük rol alması beklenen metaverse'ün, yakın gelecekte endüstrileri, ekonomileri, toplumları, günlük yaşamı temelden ve yeniden yapılandırabilecek teknolojilerden biri olması bekleniyor.

Metaverse, gerçek bir fiziksel varlık olmaksızın dokunsal ve duyuşsal olarak kullanıcıya 'orada olma' hissi verecek bir deneyim vaat ediyor. Endüstriler için de fiziksel zaman ve mekân kısıtlamalarının dışında, yeni, dönüşümsel fırsatlar sunma potansiyeline sahip. fırsatlar sunma potansiyeline sahip.

Henüz emekleme aşamasında olan metaverse, büyük bir dönüştürücü potansiyele sahip

EY Türkiye Danışmanlık Hizmetleri Bölüm Başkanı Gökhan Gümüşlü konuyla ilgili şu değerlendirmeyi yaptı:

“Metaverse henüz emekleme aşamasında. Ancak yakın gelecekte yeteneklerimizi geliştirebilecek, bağlantılarımızı güçlendirebilecek ve etkileşimlerimizi zenginleştirebilecek bir potansiyele sahip olduğunu söyleyebiliriz. Günümüzde oyun endüstrisi başta olmak üzere metaverse'ün çeşitli erken sürüm örneklerini görüyoruz. Dünyada olduğu gibi ülkemizde de şirketlerin metaverse'ü anlama ve hazırlıklı olma arayışında olduklarını, deneysel nitelikte bazı adımlar attıklarını görmekteyiz. Son dönemde pandeminin de etkisiyle fiziksel ve dijitalin hızla yakınsamasını ve tamamlayıcı nitelikteki teknolojilerin gelişmesiyle metaverse'ün hayatın her alanına yayılabileceği yönünde ciddi beklentiler mevcut. Metaverse, tıpkı mobil internetin yükselişine benzer şekilde, şirketlerin müşteri katılımı, marka bilinci oluşturma, ürün geliştirme, inovasyon ve nihayetinde tüm iş modellerine yönelik yaklaşımlarında radikal değişimler getirebilir. Metaverse, kamu hizmetleri, eğitim, turizm ve kültürel etkinlikler de dahil olmak üzere daha zengin etkileşimler için potansiyel taşıdığı gibi, ortaya çıkabilecek çeşitli riskler ve zorluklar da söz konusu.”

Metaverse'ün rotasını tayin edecek beş kritik soru

EY'a göre, insan deneyiminin bir sonraki sınırı olarak da tanımlanan metaverse'ün gelecekteki rotasında belirleyici olacak beş soru şöyle sıralanıyor:

1. Metaverse işletmeleri ve iş süreçlerini nasıl dönüştürecek?

Yakınsayan teknolojiler metaverse'e giden yolu açarken, tamamen bağlantılı, üç boyutlu sürükleyici deneyimler, endüstriler için zengin bir fırsat ortamı oluşturacak. Bu da işletmeler için “metaverse'e zamanında hazır olmak

Ayrıca, “Genel Yaklaşım, Kamu Yaklaşımı, Özel Sektör Yaklaşımı” olmak üzere 3 ayrı bölümde, 14 konuşmacının sunum yaptığı zirvede; siber güvenlik bilinci, gelişen dünyada siber güvenlik rolleri ve güvenlik riskleri gibi birçok konu masaya yatırıldı. için bugün hangi stratejik yatırımları yapmak gerekir?” sorusunu gündeme getiriyor. Metaverse'ün müşteri etkileşimi için başlıca ortam haline gelebilmesinde henüz zamana ihtiyaç olsa da işletmelerin bunu kısa ve uzun vadeli hedeflerine dahil etmeye şimdiden başlamaları gerekiyor.

Metaverse yeni pazarlar, yeni müşteri tercihleri, inovasyon modelleri, yetenek yönetimi ve yeni iş modellerinin yanı sıra yepyeni bir rekabet alanı anlamına da geliyor.

2. Düzenleyiciler metaverse'e ne kadar hazır?

Hâlihazırda düzenleyiciler, mevcut dijital teknolojilerin olumsuz çıktılarını yönetmekle daha fazla meşguller. Kişisel verilerin toplanması, mahremiyet, “deep fake” gibi zorlu başlıklar, toplumu olduğu gibi şirketlerin müşterileri ve çalışanlarıyla nasıl etkileşime girdiğini de önemli ölçüde etkiliyor. Metaverse bu zorlukları büyütürken büyük olasılıkla aralarına yenilerini de ekleyecek.

Metaverse'e giriş olanağı sağlayacak sanal ve artırılmış gerçeklik cihazları, etkileşime izin vermenin yanında yüz ifadeleri, tansiyon, göz hareketleri ve daha birçok kişisel verinin izlenmesine de olanak verecek. Bu da mevcut yasaların ve veri düzenlemelerinin, adil erişimden güvenlik, sorumluluk, IP, dijital haklar ve dürüst öz-temsili gibi yeni konulara kadar çok sayıda başlığın güncellenmesini gerektirecek.

3. Metaverse, deneyimleri nasıl yeniden şekillendirecek?

Kullanıcı deneyimini merkeze almak, günümüzde işletmeler için giderek farklılaştırıcı bir özellik haline geliyor. Metaverse'teki başarılı deneyimler, yeni müşteri davranışlarını ve

beklentilerini anlamaya ve bunlara uyum sağlamaya bağlı olacak. Ayrıca, müşteriler birçok ekosistemi içeren metaverse'ü deneyimlerken, güven konusu da daha bütüncül bir hale gelecek. Geleceğin en önemli teknoloji arayüzü olma yolunda ilerleyen metaverse'ün teknoloji bağımlılığı ve zihin sağlığı üzerindeki olası etkileri üzerinde de düşünülmesi gerekecek. Bunun markaların müşteri yolculuğunu tasarlama ve uygulama biçimlerine yönelik etkilerinin yanı sıra, gelecekte müşteri katılımı ve sadakatinin nasıl tanımlanacağı sorusu da önem kazanacak.

4. Metaverse sürdürülebilirlik için hangi yeni boyutları açacak?

İnsanlığın önündeki en büyük varoluşsal önceliklerden biri olan sürdürülebilirlik, günümüzde şirketlerin ve hükümetlerin gündemlerinde ilk sıralarda yer alıyor. Bu durumda şu sorular öne çıkıyor: Peki, bu küresel sorunla başa çıkmada metaverse nasıl bir rol üstlenebilir? Metaverse, sanal ve dijital dünyaya fiziksel dünyadan daha fazla değer verilmesine neden olursa, böylesi bir durum çevrenin daha az önemsenmesine yol açabilir mi?

Diğer yandan, Metaverse'ün teknolojik bir gerçeklik haline gelmesi, yeni ve çok kapsamlı bir altyapıyı da gerektirecek. Ürün ve deneyim tüketiminin büyük ölçüde sanal veya dijital kayması, fiziksel kaynak tüketimini ve sera gazı emisyonlarını önemli ölçüde etkileyebilir. Bu, potansiyel olarak daha az seyahate yol açabileceği için olumlu bir tablo olsa da, elektrik tüketimini potansiyel olarak artırabileceği de göz önünde bulundurulmalı.

5. Metaverse uygulamaları dünya çapında nasıl gelişecek?

Günümüzde dünyanın farklı yerlerinde farklı kurallara tabi olarak çalışan internet, hâlihazırda oldukça parçalı bir yapıya dönüşmüş durumda. Teknoloji,

küresel çapta yeni bir rekabet alanı haline geliyor ve metaverse de bir istisna değil. Birlikte çalışabilirliği sağlamak için küresel ortak standartların ortaya çıkacak olsa da, hükümetlerin metaverse'e tıpkı bugün internete yaptıkları gibi müdahalelerde bulunmaları beklenebilir.

Gayrimenkulde metaverse dönemi geliyor

Dünyanın gündeminde olan metaverse, perakendeden teknolojiye, tekstilden turizme tüm sektörleri şimdiden etkilemeye başladı. Gayrimenkulde de büyük bir değişimi getirmesi beklenen metaverse sayesinde evler zamandan ve mekândan bağımsız olarak 3 boyutlu gezilebilecek. Öte yandan sanal dünyada arsa alım satımı yapanların sayısının da önümüzdeki yıllarda artması bekleniyor. Bu nedenle gayrimenkul danışmanları yeni evrene hazırlanıyor. Yatırımcıların ise 900 farklı platformda arsa satılan metaverse’te dolandırılmaması için dikkat etmesi gerekiyor.

‘Sanal ev turları yapılacak’

Metaverse’ün gayrimenkul sektörüne etkileri hakkında bilgi veren Tüm Girişimci Emlak Müşavirleri Derneği (TÜGEM) İş Geliştirme Komite Başkanı ve Yönetim Kurulu Üyesi Zühtü Eşiyok “Metaverse emlak sektörü tarafında da günümüzde son dönemde oldukça gündemde. Hatta sektörümüzde gelecek

dönemde de gayrimenkulün pazarlama boyutunda da değişikliklere yol açacak. Teknolojiyi yakından takip eden müşteriler, emlak alım satım ve kiralama işlemlerinde hayatlarını kolaylaştıran uygulamalar üzerinden pazarlama deneyimleri yaşamaya açılar. Hatta onlara zaman kazandırabilecek metaverse teknolojilerini kullanan danışmanlar ile çalışıp, portföy ziyaretlerini sanal ama 3 boyutlu ortamlarda, evlerinin konforunda gerçekleştirebilecekler. Özellikle uzak mesafelerde, şehirler arası hatta ülkeler arası portföy ziyaretleri masrafsız, zaman kaybetmeden ve istenilen anda gerçekleştirilebilecek” dedi.

‘Tedbirli olmalısınız’

Metaverse’te arsa almak isteyenlerin sayısı artıyor. Uzmanlara göre 10 milyonun üzerinde sanal gayrimenkulün satılması bekleniyor. Geçen 6 ay içinde bir anda sanal arsa satışlarının hızlandığına ve beklenmedik sayılara ulaştığına dikkat çeken Eşiyok “Bu trendin önümüzdeki dönemde de hızlanarak artmasını

bekliyoruz. Bu konuda yatırım yapmak isteyenler çok dikkatli olmalı. Şu anda 900’den fazla farklı platformda sanal arsa satın almak mümkün. Bu platformlar arasında herhangi bir iş birliği yok. Belli bir satış sayısına ulaştıktan sonra bir anda kapatılıp devre dışı bırakılmaları oldukça kolay. Bu da farklı dolandırıcılık olaylarının olabilme olasılığını arttırıyor. Büyük maddi kayıplar yaşamamak için mümkün olduğunca tedbirli olmak önemli” diye konuştu.

Emlak danışmanlarının rolü ne olacak?

Peki, emlak danışmanları metaverse için hazırlanıyor mu? Emlak danışmanlarının metaverse’teki rolüne ilişkin değerlendirmelerde bulunan TÜGEM Başkanı Hakan Akdoğan ise “Bugün henüz 18-23 yaş grubunda olan tüketiciler, önümüzdeki 5 sene içinde meslek sahibi olup yatırım yapmaya başladıkça eski alışkanlıklar yerine, kendi alışık oldukları mecralarda ev alıp satmak

veya kiralamak isteyecekler. Gayrimenkul danışmanları şimdiden bu konulardaki teknolojileri okuyup öğrenmeli ve öğrendiklerini en kısa sürede pratiğe dökülmeli” ifadelerini kullandı.

‘Türkiye lider olabilir’

Türkiye’nin bu alanda lider olabileceğine dikkat çeken Akdoğan şunları söyledi: “Ülke olarak çok genç bir nüfusumuz var ve bu genç nüfus hem kodlama hem üretkenlik açısından çok ileri seviyede işler yapabiliyor. Türk oyun şirketlerinin, Türk kodcuların uluslararası düzeyde ilgi görmesi bizleri çok sevindiriyor. Bu gençlere verilecek destek ile, Türkiye metaverse alanında dünyanın önde gelen ülkelerinden biri olabilir. İlgi çeken içerikler üretebilir ve ülke ekonomisine büyük katkılarda bulunabilirler. Türkiye’den ortaya çıkacak merkeziyetsiz topluluklar, platformlar desteklenirse Türk gençlerinin potansiyeli istenilen düzeylere ulaşacaktır.”

Muhammed KASAPÖĞLU
Entertech İstanbul Teknokent
Genel Müdür

Girişimcilik, ticarileşme ve teknoloji Teknokentlerde somutlaşıyor

Ekonomi ve ticaret, insanoğlunun dünya üzerinde var olmaya başladığı ilk andan itibaren hayatımızın en temel parçalarından biri haline geldi. Önceleri takas sistemi, daha sonrasında ise paranın keşfiyle giderek hem coğrafi hem de çeşitlilik olarak kendi sahasını genişletmeye başlayan bu iki kavram, günlük hayatımızın da ana öğelerinden olmayı sürdürüyor. İlk başlarda aynı bölgede oturan insanlar arasında yapılan, zamanla küçük coğrafyalarla genişleyen, topluluklara, şehirlere yayılan, teknolojinin gelişmesiyle de önce ülkelere ardından da tüm dünyaya açılan ekonomi, bugün artık devasa bir network halinde küreselleşmiş durumda. Özellikle son 20-30 yıl içerisinde dijitalleşmenin, küreselleşmenin ve teknolojinin baş döndürücü şekilde gelişimi, ekonomilerin de kendi içerisinde evrimleşmesini hızlandırmış durumda. Ekonomi de tıpkı biyolojik bir canlı gibi kendisini sürekli değişime ve yeniliğe zorlayarak kendisini geliştirmeyi sürdürüyor. Bugünlerde ise bu değişimin en üst çıtasında ve sürükleyici noktada girişimcilik yer alıyor.

Ortaya özgün bir iş fikri atan, içinde bulunduğu pazarı ve koşulları iyi analiz ederek karlı bir iş modeli yaratan iş insanı olarak ifade edilen girişimcilik, çağımızın yükselen yıldızı olarak ülkemizde de ciddi oranda rağbet görüyor. Son yıllarda hızlanan bu trendin nedenleri olarak da iş dünyasının teknolojik gelişmeler, Ar-Ge çalışmaları, inovasyon, dijitalleşme, yapay zekâ, IoT gibi kavramlara bağlı olarak kendini yeniden şekillendirmesi sayılıyor. Türkiye’de yenilikçi

girişimciliğin 1980’li yıllarda ilk olarak ortaya çıktığı, bunun 1990’larda internet ve küresel mobil teknolojisinin ülkemizi gelişile hızlandığı ve ardından devlet teşvikleri ve yatırımları ile de desteklerin artırılarak bugünlere gelindiği biliniyor. Teknoloji Geliştirme Bölgeleri ve Kalkınma Ajanslarının kurulması, KOSGEB ve TÜBİTAK’ın etkinliklerinin artması, Kalkınma Bakanlığı’nın kamu ve üniversitelerin araştırma merkezleri için verdiği altyapı desteklerine başlanması kamunun girişimcilik ekosistemindeki artan rolü için verilebilecek örnekler olarak sayılabiliyor.

Bugün ise artık girişimciler, KOBİ olarak ifade edilen kurumların oluşturulması ve büyümesinde en önemli ve en büyük rolü oynuyor. Son yıllarda hem ülkemizde hem de dünyada sayıları ve başarıları artan girişimciler bunun en önemli göstergesi. Türkiye İstatistik Kurumu’nun “Girişimcilik ve İş Demografisi-2020” verilerine göre Türkiye’de girişimlerin 2019’daki doğum oranı yüzde 13 ve bu girişimlerin istihdamdaki payı yüzde 4,6 iken 2020’de doğum oranı yüzde 14,7’ye, istihdam payı yüzde 5’e yükseldi. Kuruluşu 2016 ve sonrası olan girişimlerin 2020’deki ciro payı yüzde 16,2 olurken en yüksek ciro payına ise yüzde 16,9 ile 1996-2000 yıllarında kurulan girişimler sahip oldu. Son 5 yılda kurulan girişimlerin geçen yılki istihdam payı yüzde 21,3 olarak belirlendi. Toplam girişimler içinde 2011-2015 yıllarında kurulanlar ise istihdamdan yüzde 16,5’lik pay aldı. 2016 sonrası kurulan girişimlerin

ihracattaki payı yüzde 10 olurken 1996-2000 yıllarında kurulanlar yüzde 19,7’lik ihracat payıyla en yüksek oranı elde etti. Kuruluş yılı 2016 ve sonrası olan girişimlerin 2020’deki ithalat payı yüzde 6,8 olarak kaydedildi. Girişimlerden 1990 ve öncesinde kurulanlar ise yüzde 28,1’lik ithalat payıyla en yüksek orana sahip oldu. Bu tablo girişimciliğin ekonomi içerisinde ana itici güçlerden biri olduğunun da en temel göstergesi.

Yatırımlar artıyor, Unicornlar çoğalıyor

Bugün somut şekilde gördüğümüz teknolojik gelişmelerin ilk kıvılcımının yakıldığı yer girişimcilerin hayalleri ve fikirleri. Her alanda dünyayı takip eden, yeni gelişmeleri ve araştırmaları izleyen, yeni üretilen bilgileri alan genç girişimciler, farklı teknolojilerin, sistemlerin ve uygulamaların geliştirilmesinde de ana gücü oluşturuyorlar. İkinci aşamada ise bu iş fikirlerinin önce yerel ve bölgesel, ardından da uluslararası arenada birer markaya, ürün ve hizmete dönüşmesi yer alıyor. Bu girişimcilik ekosistemi, her yıl büyümeyi sürdürürken aynı zamanda ülkemizden dünyaya da çok sayıda girişim pazarlanıyor ve uluslararasılaşıyor. Aralarından bazılarının Unicorn seviyesine ulaştığı bu girişimlerin sayısı da her geçen gün artıyor. Yatırımcıların ve iş geliştirme uzmanlarının Türkiye’deki girişimleri veri ve analizlerle takip edebilmesine olanak sunan bir platform olan Startups.watch’un Türkiye girişim ekosistemi 2021 yılı verilerine göre geçen yıl Türkiye’de melek ve VC aşamalarında 294 yatırım turunda 1 milyar 552 milyon dolar yatırım yapıldı. Türkiye en çok yatırım yapılan top 10 Avrupa ülkesinden biri oldu. Avrupa’da en çok yatırım (\$) alan şehirler

arasında İstanbul, 13. sırada yer aldı.18 yeni fon kuruldu. Böylece, 2017-2021 yılları arasında 850 milyon dolarlık fon kurulmuş oldu. En çok yatırım alan girişimler ise Getir, Dream Games, Tiko, Colendi ve Libra Softworks olarak öne çıktı.

Teknokentler hayatı önem taşıyor

Ekonomik olarak da büyük değerler geliştiren ve bilimsel üretimin de temel kaynağı olan bu girişimcilerin desteklenmesi, fikirlerinin gerçeğe dönüştürülmesi, hayallerini somutlaştırabilecekleri bilimsel bir ortamın oluşturulması, tasarım ve test alanlarının geliştirilmesi, sürdürülebilir bir yapı kurularak teknolojinin geleceğe taşınması ve tüm bu sürecin uluslararasılaştırılması ise teknokentlerin sunduğu platformlarda hayat buluyor.

Bu hızlı gelişim ve artan trendin arkasında çok sayıda farklı faktör saymak mümkün. Ancak işin odak noktasında, başta kamu kurumlarından gelen destek ve teşviklerin girişimcilerle buluştuğu, bunun da akademik bilgi ile birleşerek işin ticarileştiği teknokentler bulunuyor. Ar-Ge çalışmalarının geliştirilerek hayat bulduğu, girişimcilerin hayallerini gerçeğe dönüştürebildiği, fikirlerin somutlaşarak hayata geçirebildiği, teknolojik bilgi ve üretimin destek mekanizmaları ile hayat bulduğu bu oluşum en verimli hali ise teknoloji geliştirme bölgeleri ve teknokentlerde buluyor.

Ülkelerin ve bu ülkelerde farklı alanlarda çalışmalar gösteren başta girişimciler olmak üzere akademisyenler, kamu kurumları ve sanayi kuruluşlarının Ar-Ge ve yenilik çalışmalarını hayata geçirmesi, ekonomik büyüme ve kalkınmaya destek olunması

ve girişimciliği destekleyen tüm mekanizmalarının yürütülmesi amacıyla çalışmalarını sürdüren Entertech İstanbul Teknokent olarak biz de temel önceliklerimiz ile bu hedeflere doğru hızla yürüyen ve etki sahasını genişleten bir yapı olarak yolumuza devam ediyoruz. Sahip olduğumuz temel önceliklerimiz ile ülkemizin gelişmesi ve uluslararası arenada teknoloji alanında söz sahibi ülkeler arasında yer alması için var gücümüzle çalışıyoruz. Tüm endüstriyel alanlarda katma değerli ürünlerin tasarlanması, geliştirilmesi ve üretilmesi hedefiyle çalışan Entertech İstanbul Teknokent, “Araştırma ve Geliştirme Faaliyetleri”, “İnovasyon”, “Girişimcilik”, “Üniversite-Sanayi İşbirliği” ve “Uluslararasılaşma” temel öncelikleri ile çalışmaktadır.

Bu amaçlar ve güçlerle girişimcilerin geleceğe yönelik hayallerini iş fikirlerine, iş fikirlerini de somut ürün ve hizmetlere dönüştürmek için var gücümüzle çalışmaya devam edeceğiz.

Dipnot:

Tüm endüstriyel alanlarda katma değerli ürünlerin tasarlanması, geliştirilmesi ve üretilmesi hedefiyle çalışan Entertech İstanbul Teknokent, “Araştırma ve Geliştirme Faaliyetleri”, “İnovasyon”, “Girişimcilik”, “Üniversite-Sanayi İşbirliği” ve “Uluslararasılaşma” temel öncelikleri ile çalışmaktadır.

DeFi Pazarının Öne Çıkan Trendi Kripto Kredileri

Huobi Research raporuna göre kripto kredilerin büyümesinin önündeki zorluklar arasında kimlik doğrulama, risk yönetimi ve risk fiyatlandırması öne çıkıyor.

Merkeziyetsiz finans (DeFi) pazarında önemli bir trend olarak ortaya çıkan kripto kredileri, kimlik doğrulama (KYC) değerlendirmeleri, risk yönetimi ve risk fiyatlandırmasıyla ilgili ters rüzgarlarla karşı karşıya. Bununla birlikte, bu zorluklar, kredileri zincirdeki tüzel kişilere sınırlandırarak, risk yönetimini hızlandırarak ve risk fiyatlandırması için piyasaya dayalı bir mekanizma kullanarak ele alınabilir.

Bunlar, önde gelen blokzincir araştırma kuruluşu Huobi Research'ün "Kripto Kredi Piyasaları için Sonraki Büyüme Motorunu Bulmak" başlıklı yeni raporunun temel bulgularıydı.

Merkeziyetsiz borç verme protokolleri her

zaman DeFi'nin önemli bir parçası olmasına rağmen, sınırlı teminat türleri nedeniyle son zamanlarda durma noktasına geldiğini görüyoruz. Geçtiğimiz yıl hızla gelişen kripto kredi piyasası, düşük eşik gereksinimi ve düşük maliyetleri ile DeFi kredi piyasasının eksikliklerini azaltıyor.

Rapor, kripto kredi piyasası için aşağıdaki zorlukları tanımlayarak konuyla ilgili ayrıntılı bir analiz sunuyor:

Kimlik Doğrulama (KYC): Blokzincir ağının anonimliği, kripto kredi piyasasının gelişimini engelleyen önemli bir faktör olmuştur. Borçlu üzerinde kimlik doğrulama ve arka plan kontrollerinin olmaması, yüksek bir temerrüt riskine neden olur.

Risk Yönetimi: Geleneksel finansla karşılaştırıldığında, kripto kredi piyasası uzun bir

geçmiş ve kapsamlı veriye sahip olmadığı için, kripto kredi riskini ve portföy yönetimini ölçmek için yeni teknik modellerin geliştirilmesi gerekiyor. Daha da önemlisi, geleneksel kredi, zincir dışı risk yönetimi uygular. Zincirde kripto kredisi için risk yönetiminin yürütülmesi kolay değildir.

Risk Fiyatlandırması: Teminatın homojenliği nedeniyle, fazla ipotekler, piyasa mekanizmalarına uygun olarak faiz oranı fiyatlandırmasını tamamlayabilir. Bununla birlikte, kuruluşlardaki farklılıklar nedeniyle, kripto kredisi için risk primi farklı olacak ve fiyatlandırma daha zor olacaktır.

Huobi Research, kripto kredi piyasasını güçlendirmek için raporda şu tavsiyelerde bulunuyor:

Zincir üstü tüzel kişilere borç verme: Zincir üstü kredilerini yalnızca iki tür borçluya sınırlandırın – zincir dışı kimlik doğrulama (KYC) yapan gerçek kişi veya tüzel kişi; ve DeFi ana protokolleri ve Merkeziyetsiz Otonom Kuruluşlar (DAO) gibi zincir üzerinde önemli finansal çıkarları olan sorumlu şirketler.

Hızlandırılmış risk yönetimi: Geleneksel finansal piyasalara benzer şekilde, gelecekteki kripto kredi piyasaları, Basel Anlaşmalarının risk yönetimi çerçevesinden rehberlik alabilir. Kredi riski yönetimi, kredi temerrüt olasılığı, temerrüt kayıp oranı ve diğer göstergeler içsel derecelendirme ve kredi riski ölçüm modelleri ile hesaplanabilmektedir.

Risk fiyatlandırması için piyasa tabanlı mekanizma: Ayrıntılı derecelendirme ve kredi riski metrikleri ile piyasaya bir fiyatlandırma referansı verilebilir ve bir Hollanda açık artırması yoluyla piyasa fiyatlandırması elde edilebilir.

Zincir üstü kripto kredi modelinin daha iyi anlaşılmasını sağlamak için Rapor ayrıca üç ana akım zincir üstü kredi projesinin

bir analizini de içeriyor: TrueFi, Goldfinch ve Maple. Bu, ilgili tüm tarafların işlevleri ve maliyet-fayda değerlendirmelerinin yanı sıra risk yönetimi ve fiyatlandırma modellerinin güçlü ve zayıf yönlerini içerir.

Metaverse ve Yeni Teknolojiler Değişken Fon

Türkiye'nin ilk portföy yönetim şirketi Garanti BBVA Portföy, yatırımcılarına farklı yatırım temalarında yenilikçi çözümler sunmaya devam ediyor. Şirket bu kapsamda, gelecekte internetin yerini alması beklenen, sanal ve gerçek dünyanın yeni oluşumu Metaverse'i odağına alarak Türkiye'de bir ilk olan "Garanti Portföy Metaverse ve Yeni Teknolojiler Değişken Fon'unu (MET)" kurdu.

Yeni kurulan bu Fon'da Metaverse teknolojilerini kullanan, destekleyen, bu teknolojilere yönelik Ar-Ge faaliyetlerinde bulunan, teknoloji, bilgi teknolojileri, teknolojik donanım, iletişim, telekomünikasyon, elektronik ticaret, biyoteknoloji, medikal teknoloji, yazılım sektörlerindeki şirketler yer alıyor. Ayrıca bu sektörlerdeki ilgili şirketlere hizmet, servis ve ürün sağlayan kurumların ihraç ettikleri

sermaye piyasası araçlarının da yer alması planlanıyor.

Garanti Portföy Metaverse ve Yeni Teknolojiler Değişken Fon'una Garanti BBVA şubelerinden ve dijital kanallardan yatırım yapılabilir. Aynı zamanda başka kurumda hesabı olanlar TEFAS aracılığıyla diledikleri kurumun şube, internet veya mobil kanalları üzerinden alt limit olmaksızın Türk Lirası ile işlem yapabilir.

Konuyla ilgili değerlendirmede bulunan Garanti BBVA Portföy Genel Müdürü Sinem Edige, "Sektörümüzdeki çeyrek asırlık tecrübemiz, geniş yatırım yönetimi kadromuz ve şirket içi güçlü araştırma ekibimizle müşterilerimiz için yenilikçi ürünler sunuyoruz. Metaverse de bu kapsamda üzerine eğildiğimiz özel bir alan oldu. Metaverse; blockchain,

kripto varlıklar, sanal gerçeklik, yapay zekâ ve nesnelerin interneti gibi birçok teknolojinin birleşiminden oluşuyor. Son dönemde artırılmış ve sanal gerçeklik teknolojisinin ağırlıklı olarak oyun sektöründe kullanıldığını ve büyük teknoloji şirketlerinin bu alana yatırım yapmaya başladığını da görüyoruz. Henüz başlangıç aşamasında olan metaverse, yeni kullanım alanlarıyla gelecekte tüketici ve işletmelerin davranışlarının dönüşümünü sağlayabilir. Garanti BBVA Portföy olarak biz de çağı ve yeni trendleri takip eden yatırımcılarımızın alternatif ürün beklentilerine hizmet edecek şekilde Türkiye'de ilk ve tek olan Metaverse ve Yeni Teknolojiler Değişken Fon'unu hayata geçirdik. Bu fonu, metaverse ve yeni teknolojilerine yatırım yapmak isteyen, birikimlerini değerlendirirken orta ve uzun vadeli bakış açısıyla düşünen, TL ile fon alımı yaparak portföyünü çeşitlendirmek isteyen yatırımcılarımız değerlendirebilir. Garanti BBVA Portföy olarak yenilikçi yaklaşımlarla yatırımcılarımıza farklı çözümler sunmaya devam edeceğiz." dedi.

Gökhan İLİKLİ
Serbest Muhasebeci Mali
Müşavir (SMMM) ve Mali
Bilirkişi

Yeni Ekonomik Çağ

Bir ekonomide, genellikle bir-biriyle ilişkili üretim, tüketim ve ticaretin gerçekleştiği bir ülke veya bölgeye atıfta bulunuruz. Blok zincirlerden bahsettiğimizde, merkezi olmayan bilgisayar ağlarından bahsediyoruz. Yüzeyde, bu ikisi ilgisiz görünüyor. Ancak zincir üstü faaliyetler çarpıtma hızında büyürken, katman 1 genel blok zincirlerinin ekosistemleri (merkezi olmayan veritabanlarının ve bilgisayar programlarının çalıştırıldığı temel blok zincir protokolleri) giderek daha fazla ulusal ekonomilere benzemeye başlıyor.

Şu anda mevcut olan en tanınmış kripto para birimi olan Bitcoin'in orijinal tanıtımından 13 yıl sonrayız. 2008 yılında, Bitcoin'in yaratıcısı, takma adlı Satoshi Nakamoto, "Bitcoin: Eşler Arası Elektronik Nakit Sistemi" başlıklı makalesini bir kripto para birimi posta listesine yayınladı ve 2009'un başlarında ilk Bitcoin yazılımını yayınladı. Bitcoin'in ilk kaydedilen işlemi, 2010 yılında geliştirici Leszlo Hanyecz'in iki pizza için 10.000 bitcoin ödediği zaman gerçekleşti, bugün 412 milyon dolar değerinde olacak bir bitcoin miktarı. Bu işlemde bu yana geçen yıllarda, Bitcoin'lerin değeri arttı.

Ek kripto para birimleri ortaya çıktıkça ve farklı blok zincir platformları daha popüler hale geldikçe, kripto para birimini ve blok zincirini geliştirme sektörü içinde Genel olarak, Bitcoin veya diğer kripto para birimlerinin

kullanımının gelişmekte olan ülkelerdeki insanlar için daha geniş bir dünya ekonomisini gerçekten açıp açmadığını veya katılımdaki bu artışın mikro işletmeye benzer yüzeysel bir düzeyde olup olmadığını, katılıma izin verip vermediğini kendimize sormaya başlamalıyız. Zengin olan aynı insanlar zengin ve fakirler fakir kalırsa, ancak ekonomiye erişimi biraz artmışsa, bu, insanların kalkınma projelerine olan ihtiyacın ötesine geçmeleri için yeterli bir erişim sağlıyor mu sorusunu da sormamız gerekiyor.

Halka açık blok zincirlerinin güvenilir ve programlanabilir doğası, blok zincir ekonomilerinde yeni "mali" ve "parasal" politika araçlarının uygulanmasını mümkün kıldı ve çoğu durumda ulusal hükümetlerin geleneksel ekonomik politika araçlarına göre avantajlara sahip. Ek olarak, ikinci nesil kamu blok zincirleri tarafından benimsenen hisse ispatı mekanizması, ağ "vatandaşları" için fiili bir "evrensel temel sermaye geliri" sunar. Bu, ekonomik sistemlerin değerleri katılımcılar arasında nasıl dağıttığı konusunda büyük bir yenilik olabilir ve blok zincir ekonomileri büyüdükçe gelecek yıllar için daha geniş gelir dağılımı etkileri olabilir.

Dijital Varlıkların yıkıcı potansiyeli ana akım haline geldi. Ortalama Kripto piyasasının büyüklüğü 2,5 Trilyon doların üzerinde 10 binden fazla kripto projesiyle de her geçen

büyüyor. Artan kamuoyu bilinci ve devasa kar marjları, yatırımcıları ve düzenli tüccarları kripto borsası alanına getirdi. Raporlar, küresel ölçekte 300 milyondan fazla kripto kullanıcısı olduğunu gösteriyor. Metaverse, NFT'ler kripto üzerine inşa edilen çözümler ve onun altında yatan blok zincir teknolojisi, tüm dünyada milyar dolarlık yatırımlar olarak büyük zamanları geride bıraktı. Örneğin Dijital olarak imzalanmış koleksiyon ürünleri bir moda gibi görünse de, NFT ticareti önemli ölçüde büyüdü ve 2021'de neredeyse 41 milyar dolarlık dijital varlık harcaması yaptı. NFT'ler sanatçılar, müzisyenler, ünlüler ve içerik oluşturucular için çekici bir gelir kanalı sunuyor.

Ek kripto para birimleri ortaya çıktıkça ve farklı blok zincir platformları daha popüler hale geldikçe, kripto para birimini ve blok zincirini geliştirme sektörü içinde çalıştırabilir miyiz sorusu, onları bu sistemler içinde nasıl çalıştıracağımıza aktarılacaktır.

Kripto ve NFT çılgınlığı, düşen kripto para birimi değerlemeleri nedeniyle biraz azalmış olabilir. Ancak bu, blok zinciri ve bununla ilgili yeniliklerin yakında modası geçeceği anlamına gelmez.

Hiçbir ekonomi sonsuza kadar düz bir çizgide gitmez. Faaliyet seviyeleri her zaman inip çıkar. Gerçek dünyada da, canlanmalar ve düşüşler yaşayan ekonomilerdir. Dünya'da devletler uzun süredir, durgunlukları ve canlanmaları yumuşatmak için uzun süredir maliye politikası (vergiler ve

kamu harcamaları) ve para politikası (faiz oranı ve para arzı) araçlarını kullanıyor. Blok zinciri uluslarının ayrıca maliye politikası (işlem ücretleri) ve para politikası (tahrik getirisi, token ihracı ve yakma) araçları vardır.

Yeni bir ekonomi türü doğuyor ve herkes için verimli kullanımını sağlamak için dikkatli olmalıyız.

Dipnot:

Yeni bir ekonomi türü doğuyor ve herkes için verimli kullanımını sağlamak için dikkatli olmalıyız.

Microsoft Türkiye Genel Müdürü Levent Özbilgin, sözlerine şöyle devam etti: “Microsoft’un her sene katlanarak artan yatırımlarının arkasında Türkiye’de geliştirmek, Türkiye’de üretmek ve dünyaya sunmak misyonu yatıyor. Türkiye’yi küresel pazarlarda temsil edecek, ülkemizin teknoloji alanındaki gücünü artıracak ve genç yazılımcı istihdamına katkıda bulunacak Ar-Ge Merkezi’miz bizim için kritik bir öneme sahip. Burada kamu paydaşlarımızı ve ülkemizin start-up ekosistemi ni bir araya getirerek yerli yazılım alanında Türk şirketlerin potansiyelini ortaya çıkaracak çalışmalar yapacağız. Bu konuda çok heyecanlıyız. Birçoğunuzun bildiği gibi, Microsoft’un Türkiye’deki mühendislik çalışmalarının temeli 2019 yılında Citus Data şirketinin satın alınmasıyla atıldı. Citus Data ekibi bu süreçte Microsoft içerisinde öncü bir araştırma ve ürün geliştirme ekibi haline geldi. Ve

bu ekibin gösterdiği başarı üzerine Microsoft, Türkiye’ye yaptığı yatırımları artırma kararı aldı. İşte bir Türk şirketinin Microsoft bünyesine katılmasıyla başlayan macera, bugün dünyadaki sayılı mühendislik merkezlerinden biri haline gelmesi hedeflenen Ar-Ge Merkezi’miz ile devam ediyor. Bu yatırım, dünyada 120’yi aşkın ülkede 185 bin çalışan istihdam eden Microsoft’un Türkiye’ye olan inancının ve güveninin somut bir göstergesi”.

Açılışa katılan T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mustafa Varank ise yüksek teknolojiye ivme kazandırmanın ve girişimleri desteklemenin önemine dikkat çekerek, “Eğer dünyada ilk on ülke arasına girmek istiyorsak, öncelikli olarak yüksek ve orta teknoloji ürünlerde ivme kazanmamız gerekiyor. Bu payları %35’lerden %40’lardan alıp, %50’lere hatta daha ötesine taşımak zorundayız. Göreve

Ar-Ge Merkezi Açıldı

Türkiye’nin teknoloji alanındaki gücünü artırmaya yönelik yatırımlarına hız veren Microsoft, Microsoft Türkiye çatısı altında faaliyet gösterecek Ar-Ge Merkezi’ni hizmete açtı. Açılış töreni Microsoft Türkiye Genel Müdürü Levent Özbilgin’in ev sahipliğinde; T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanı Sayın Mustafa Varank, Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi Başkanı’ı Dr. Ali Taha Koç ve Microsoft Avrupa, Orta Doğu ve Afrika Bölgesi Başkanı Ralph Haupter’in katılımlarıyla gerçekleşti.

Türkiye’ye yatırımlarını sürdüren Microsoft, Microsoft Türkiye bünyesinde faaliyet gösterecek Ar-Ge Merkezi’nin açılışını gerçekleştirdi. Microsoft Türkiye Genel Müdürü Levent Özbilgin’in ev sahipliğinde; T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanı Sayın Mustafa Varank, Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi Başkanı’ı Dr. Ali Taha Koç ve Microsoft Avrupa, Orta Doğu ve Afrika Bölgesi Başkanı Ralph Haupter’in katılımlarıyla düzenlenen açılış

töreninde Ar-Ge Merkezi’nin kuruluş amacı ve odaklanacağı faaliyet alanlarıyla ilgili bilgiler paylaşıldı.

Ar-Ge Merkezi bünyesinde kamu paydaşları ve Türkiye’nin start-up ekosistemi bir araya getirilerek yerli yazılım ve inovasyonda Türk şirketlerin potansiyelini ortaya çıkaracak çalışmalar yürütülecek. Microsoft Türkiye için stratejik öneme sahip olduğu vurgulanan Ar-Ge Merkezi çatısı altında açık kaynaklı veri tabanları (PostgreSQL), bulut üzerinde ölçeklenen dağıtık sistemler ve yüksek performansta büyük veri işleme alanlarına odaklanılacak. Ar-Ge Merkezi sayesinde Türkiye’nin bilgisayar mühendisliği alanında yetiştirdiği yeteneklere kendilerini geliştirme ve uluslararası düzeyde uzmanlarla çalışma fırsatı sunulacak.

Bu yıl 30 mühendisle faaliyet göstermeye başlayan Ar-Ge Merkezi bünyesinde en yakın zamanda 100’ün üzerinde mühendis istihdam etmeyi hedeflediklerini belirten

geldiğimizden beri, bizim bütün gayretimiz ve derdimiz aslında bu. Bilhassa Ar-Ge altyapıları, Ar-Ge kültürünün gelişmesinde önemli bir role sahip. İşte bugün de ülkemizin inovasyon ekosistemine katkı sağlayacak önemli bir Ar-Ge Merkezinin açılışı için buradayız. Buluşlarıyla dünyaya yön veren Microsoft'un Türkiye Ar-Ge Merkezi'nin açılışını yapıyoruz. Malumunuz Microsoft 1993 yılından bu yana ülkemizde satış, destek, ürün geliştirme ve lokalizasyon gibi hizmetlerde bulunuyor. Yüzlerce istihdam yarattı, yaratmaya da devam ediyor. Ayrıca dünyanın her tarafından start-up'lara yatırım yapıyor. Microsoft, Türkiye'de kurulup, dünyaya açılan Citus Data şirketini geçtiğimiz yıllarda satın alarak veri uygulamalarında stratejik bir hamle yapmıştı. Bu satın alma sonrası, Citus Data Ailesi Türkiye'nin önde gelen üniversitelerinden mezun mühendislerle genişledi. Microsoft'un bilhassa veri alandaki yenilikçi çalışmalarının sorumluluğunu işte bu mühendisler üstlenecek. Ar-Ge Merkezi'nde, yüksek performanslı PostgreSQL hizmeti sunmak için çalışmalar gerçekleştirilecek" dedi.

Microsoft Türkiye Ar-Ge Merkezi'nde çok önemli projelerin geliştirileceğine inandıklarını

belirten Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi Başkanı Dr. Ali Taha Koç, "Artık günümüzde şirketlerin yaşam döngüsü; inovasyon, Ar-Ge ve yenilikçi teknolojilere adaptasyona bağlı. Aksi takdirde rekabetçi olamıyor ve tarih sahnesinden siliniyorlar. Teknoloji alanında faaliyet gösteren diğer firmaları olduğu gibi Microsoft Türkiye'nin de çalışmalarını da yakından takip ediyoruz. Microsoft Türkiye Ar-Ge Merkezi'nde yürütülecek çalışmalarda yer alacak olan ülkemizin parlak gençlerinin kısa zaman içerisinde çok önemli projeler geliştireceğine inancımız tam. Ben de eski bir Ar-Ge mühendisi olarak söyleyebilirim ki Ar-Ge, her şeyden önce merak ve yaratıcılık ister. Diğer ülkeler ile olan rekabet sahnesinde, Ar-Ge faaliyetleri büyük önem taşımaktadır" dedi.

Açılıшта söz alan bir diğer isim olan Microsoft Avrupa, Orta Doğu ve Afrika Bölgesi Başkanı Ralph Haupter ise Microsoft'un Türkiye'ye olan inancına vurgu yaptığı konuşmasında "Global vizyonumuz, müşterilerimizle iş birliği içinde inovasyon yapmamızı kolaylaştırıyor. Merkezimiz Washington'da olmasına rağmen Estonya'dan Hindistan'a dünyanın dört

bir yanında bilim insanları ve mühendisler istihdam ediyoruz. En yetkin insan gücüyle müşterilerimizin çeşitliliğini yansıtıyoruz. Türkiye'deki Ar-Ge Merkezi yatırımımız da bu vizyonun bir parçası. Türkiye'de giderek büyüyen ekibimiz açık kaynak gibi stratejik konularda Ar-Ge çalışmalarına çoktan başladı" dedi.

Ar-Ge Merkezi fikri nasıl oluştu?

Microsoft, Türkiye'deki mühendislik çalışmalarının temelini 2019 yılında Citus Data şirketini satın alarak atmıştı. Citus Data'nın açık kaynaklı yeni nesil veri tabanı konusunda dünyada öncü çalışmalarını devam ettirme yönünde aldığı stratejik kararla birlikte, Microsoft Avrupa ve Türkiye Mühendislik Ekibi Yöneticisi Utku Azman'ın liderliğinde Türkiye'deki mühendislik kadrosuna ülkemizin önde gelen bilgisayar mühendisliği programlarından yeni yetenekler katıldı ve bu takım Microsoft içinde alanında öncü bir

araştırma ve ürün geliştirme ekibi haline geldi. Bu ekibin gösterdiği başarı üzerine Türkiye'ye yaptığı yatırımları artırma kararı alan Microsoft, Ar-Ge Merkezi'ni hayata geçirerek Türkiye'yi uzun vadede dünyadaki sayılı mühendislik merkezlerinden biri haline getirmeyi hedefliyor.

Serkan KANDEMİR
Martaş Otomotiv
Dijital Dönüşüm Başkanı

Dijital dönüşüm ve operasyonel mükemmellik

Operasyonel mükemmellik dijital dönüşümde neyi ifade eder, gerekli midir? Dijital dönüşüm operasyonel mükemmelliği getirir mi, yoksa dönüşüm öncesi tamamlanması mı beklenir?

Bu yazıda ele almak istediğim ana hikâye dijital dönüşüm yolculuklarında organizasyonların sahip olduğu süreçler uyumlu mu olacaktır. Bir yandan artık kapımızdan içeri girmiş ve hayatımıza dokunan dijital dönüşüm projeleri, bir yandan bu projeleri hale hazırdaki sahip olduğumuz ve yönettiğimiz süreçleri dijital dünyaya taşıma hedefleri ve bu çalışmalardan etkilenen iç-dış müşteriler ve müşterilerin tükettiği ürün ya da hizmetlerimiz var.

En temel tanımla şirketleri müşterilerine bağlayan noktalara üretilen ürün ya da hizmet diyoruz. Bu “nokta” üretimi ve pazarlanması için yürütülen her türlü çabaya da süreç dememiz gerekiyor. Tabi ki şirketlerin tüm süreçleri ürün ya da hizmet üretmekle sınırlı değil, ben sadece tanımı daraltarak ana konuya odaklanmak istediğim için bu başlıktan ilerlemek istedim.

Bu nedenle önce sahip olunan süreçler ve bu süreçlerin sürekli geliştirilmesi ve dönüşümüne operasyonel mükemmellik diyebiliriz. O zaman operasyonel mükemmelliğin ne olduğuna ve neden önemli olduğuna da bakmamız gerekir.

Operasyonel mükemmellik nedir?

En basit anlatımla karmaşık ya da değil tüm süreçlerin doğru yöntemlerle yönetilmesidir. Amacı en temelde organizasyonların ürettiği ürün ve hizmetleri tüketenlere değer yaratmaktır. Bir diğer ayrılmaz parçası da sürekli iyileştirme.

Neden operasyonel mükemmellik?

- Her organizasyon kendisine hedefler belirler ve bu hedefleri gerçekleştirmek için stratejiler geliştirir. Hedefleri gerçekleştirmek harcanan her türlü çabayı efektif kılmak içindir operasyonel mükemmellik.
- Kaliteli çıktılar içindir operasyonel mükemmellik ister ürün olsun ister hizmet, tüketenlere ödedikleri bedeli karşılayacak kalitede hizmet ve ürün sunmayı hedefler.
- Çok hızlı değişen bir dünyada yaşıyoruz, bu yeni dünyada artık hız ve esneklik anahtar faktörlerin başında geliyor. Hızla yeni değişikliklere uyum sağlamak, esnek ve ölçeklenebilir süreçlere sahip olmayı hedefler.
- Belki de en önemli nedeni sürekli değişim için gereklidir operasyonel mükemmellik. Karmaşık ve yönetilemez süreçleri

yeni ihtiyaçlara göre değiştirmek çok zor ya da imkansızdır.

- Müşteri taleplerini karşılamak içindir ister iç ister dış müşteri fark etmez, tamamıyla entegre olmak gerekir tüm müşterilerle. Talepleri, karşılaştıkları zorluklar ya da iyi olanı yapmaya devam etmek içindir.
- Maliyet yönetimi artık iş süreçlerinin ayrılmaz parçası, azalan kaynaklar ya da kısıtlanan bütçeleri doğru ve verimli kullanmak içindir.

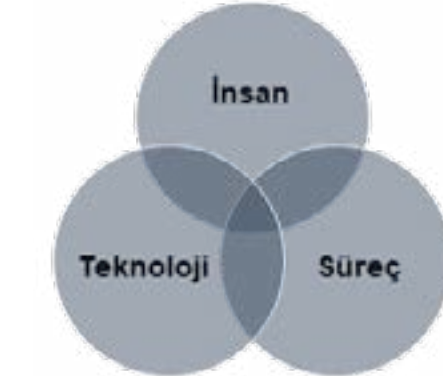
Nedir ve Neden başlıklarına baktığımıza göre artık ana konumuz olan dijital dönüşümün mükemmel süreçlerle olan ilişkilerine bakmamız lazım.

Operasyonel Mükemmellik ve Dijital Dönüşüm

İş dünyası ve ticaret her geçen gün dijitalleşiyor. Bu yeni iş yapış formu yeni teknolojileri hayatımıza her geçen gün daha fazla getiriyor, akıllı fiziksel ya da yazılım tabanlı robotlar, büyük veri, makine öğrenmesi, mobil dönüşüm, IoT ve daha sayamayacağımız birçok teknolojiyi konuşmaktan uygulama aşamasına geçmiş durumdayız. Tüm bu teknolojilere paralel olarak yeni ticaret formu daha karmaşık, daha yıkıcı, çok daha fazla kontrol altında ve dış etkenler yüzünden çok daha kırılgan olduğunu da görmekteyiz.

Tüm bu yeni trend ve zorluklarla başa çıkmak için organizasyonlar dijital altyapılardan faydalanmaktadır ya da faydalanmayı hedeflemektedir. Dijital dönüşümün uygulamasından önce bir takım ön hazırlıklara odaklanmak ve tamamlamak, dijital dönüşüm hikayesini temeli oluşturmaktadır.

Peki neden gereklidir bu ön hazırlıklar, ya da sadece öncesinde tamamlayıp artık bir daha odaklanmayacak mıyız? Eğer eksik kalırsa dijital dönüşümümüze ne gibi etkileri olur biraz da bu başlıklara değinmek istiyorum.

Teknoloji, insan ve süreç kesişiminde artık baş aktör. İş yöneten önemli bir enstrüman ve çıktılara ciddi katkılar sağlıyor. Gelişimiyle birlikte insan faktörü belki önemini değil ama ağırlığının önemli bir kısmını teknolojiye teslim etmiş durumda. Daha net ifadelerle belirtecek olursa teknoloji artık insana neyi ne zaman ve nasıl yapacağını söylüyor.

Süreç, tüm paydaşları için net anlaşılır ve olabildiği kadar yalın olursa başarılı şekilde yürütülebilir. Ayrıca esnek, dönüşümlere hazır ve destekleyici olması bir diğer önemli özellikler arasında.

Bu yazımızda teknik detaylara çok fazla girmeyeceğimiz için uçtan uca süreç yönetimi, süreç modernleşmesi ya da süreç liderlik konularına değinmeyip biraz daha üst seviyede kalacağız. Ayrılmaz iki eş gibi olan Teknoloji ve Sürecin birlikte verimli ve uyumlu çalışması artık zorunluluk. Hem birbirlerinden beslenir hem de birbirleriyle çatışır olabilirler. Tabi ki beklentimiz uyumlu ve verimli çalışmalarıdır. Dijital

dönüşüm projelerinde bu nedenle sadece teknolojiye değil süreçlere de bakarız.

Şimdi süreçler dijital dönüşüm öncesinde mi ele alınmalı yoksa sonrasında mı sorunlarına eğilecek olursak, kısa cevap ikisi de. Tabi ki projeye, hedefe ve çıktıya bağlı olarak değişmekle birlikte dijital dönüşüm projelerinde mükemmel operasyon kabiliyeti için süreç düzenlemelerine mutlaka zaman ayırmak gerekiyor. Zaten var olan belirsizlikler, verimsiz işleyip ya da karmaşık olan yapıların düzenlenmesi ve dijital dönüşümün getireceği yeni teknolojilere uyumlu olması mutlak gerekliliktir.

Süreç Optimizasyonu

En temelde problemleri tespit etme ve tanımlama ile başlar süreç optimizasyonu. İster dijital dönüşüm inisiyatifi dahilinde olsun isterse olmasın muhakkak bu noktadan başlamak gerekiyor.

İyileştirme yapılması kabul edildikten sonra problem analizi yapılması gerekmektedir. Tam olarak bu noktada dijital dönüşüm unsurları da dahil edilmelidir. Dijital dönüşüm kapsamında seçilmesi muhtemel çözümlerin mevcutta ve gelecekte idame ettirilecek süreçlere uygunluğu muhakkak göz önünde bulundurulmalıdır. Kurum hedeflerine uygunluk, sahip olunan ya da olunacak süreçlere uygunluk ve sonrasında alınacak destek ve niteliği bütünden ayrılmaz değerlendirme başlıkları olmalıdır. Tüm çalışmalardan sonra da uygulama aşamasına geçilir.

Dipnot:

Her dönüşüm hikayesi kendi gerçekliğini yaşar ve yaşatır bu nedenle şunu ya da bunu yaparsanız kesin başarılı olursunuz demek çok zordur.

Nelere Dikkat Edilmeli

Artık dijital dönüşüm ve operasyonel mükemmellik birlikte ayrılmaz parça olduğu konusunda mutabık kaldığımızı göre dönüşürken nelere dikkat etmemiz ve nasıl yapmamız gerektiğine de biraz değinmek gerekir diye düşünüyorum.

- Zaman ve bütçe esasları mümkün olduğu kadar -baştan-belirlenmelidir
- Dönüştürülecek süreçler ve süreçlerin sahip olması gereken dijital araçlar önceden belirlenmelidir. Belirtmek istediğim direk çözüm seçimi değil, ne gibi bir çözümle dönüşüm yapılacağı, sınırlarının ne olacağıdır
- Müşteri algısına yapacağı ve yapması istenilen katkılar olabildiği kadar netleştirilmelidir
- Süreç dönüşümlerinin ve dijital yolculuğun çıktılara yapacağı katkılar olabildiği kadar derinleştirilmeli ve somut hedefler belirlenmelidir.
- Oluşturulacak takım ortak hedefler etrafında şekillendirilmeli ve liderlik çerçevesinden mutlaka desteklenmelidir
- Tüm bu hedef, girdi ve çıktılar ve sonuçlar katkıda bulunacak tüm ekiplerle mutabık kalınıp hizalanmalıdır.

Uygulama

Belirli olgunluğa ulaşmış operasyonel süreçlerimizi dijitalleştirmeye ya da dijital doygunluğunu bir adım ötesine taşımaya başladığımızı düşünelim. Önümüzde belki de kavramsalların ötesinde sürpriz ve taleplerle karşılaşma olasılığımız halen çok yüksek. İşte burası birazda işin çekirdeğini oluşturur. Ne kadar ileri gidip planlarımızın ötesine geçeceğiz. Gerçekten gerekli mi

talepler ya da mükemmel olgun sürece hizmet eder mi ya da etmez mi? Bu soruların maalesef basit cevapları yok, yine bu kararları dönüşüm organizasyonları verecek. Eğer olmazsa olmaz ya da kayda değer bir getirisi olacaksa ise zaten dönüşüm projesine eklenecektir. Değilse mutlaka değerlendirilmek üzere park edilecektir. Bu noktada yine tavsiyem, nelerin dönüşüm başladıktan sonra yolda dahil edilip edilmeyeceği ile ilgili baştan sağlam kriterler oluşturulmasıdır. Örneğin, yasal zorunluluk, belirli bir miktarda maliyet avantajı sağlaması ya da ölçülebilir müşteri memnuniyeti artışı sağlayacak gibi başlıkları belirleyip yine ekiplerle hizalanmak muhakkak gereklidir. Hem karar alınmasını kolaylaştırır hem de dönüşüm müşterilerini projeye motivasyonunu canlı tutar.

Değerlendirme

Hiçbir zaman unutmamak gerekir ki dijital dönüşüm yolculuklarının sonu yoktur. Belirli aşamalar kat edilse dahi asla bitmezler ve hep devam ederler. Yine de bazı adımlar tamamlandığında ara duraklara erişildi sayılabilir. Bu kısmi başarının da muhakkak ölçülmesi ve değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bu nedenle düzenli aralıklarda muhakkak durup majör bazlı hedeflerle elde edilen başarıların karşılaştırılması ve gerekiyorsa kalibrasyon yapılması şarttır.

Bu kalibrasyon çalışmalarının daha kısa aralıklarla yapılan gözden geçirmelerinde de mevcut sorunlar ve zorluklara

minör bazda değinilmesi ara durak değerlendirmeleri için pozitif katkıda bulunacak gelişmeleri destekler.

Son söz olarak, dijital dönüşüm ve operasyonel mükemmellik ayrı başlıklar olmakla birlikte ama ayrılmaz ikili haline gelmiştir. Her dönüşüm hikayesi kendi gerçekliğini yaşar ve yaşatır bu nedenle şunu ya da bunu yaparsanız kesin başarılı olursunuz demek çok zordur. Bu nedenle basma kalıp yaklaşımlar yerine asgari yönetim esaslarını baz alarak her ekibin kendi hikayesini oluşturmasını önemle tavsiye ederim. Tekrar başka bir makalede görüşmek dergimizdeki diğer haber ve makaleler için keyifli okumalar diliyorum.

Bilişim, Ekonomi ve İş Dünyasından Güncel Haberler 7/24 Sosyal Medya Hesaplarımızda

Dijitalbiz

www.dijitalbiz.com

Kullanıcı odaklı yaklaşımla değer yaratıyoruz

Karakaş, Togg'un sürdürülebilirlik stratejisini kullanıcıya değer yaratacak aksiyonlar etrafında şekillendirdiklerini vurgulayarak, şöyle devam etti:

"Kullanıcı odaklı yaklaşımımızı sürdürülebilirlik faaliyetlerimizde de benimsiyoruz. Böylelikle paydaşlarımızla birlikte ve paydaşlarımız için ortak değer yaratma anlayışını tüm süreçlerimizin odak noktasına yerleştirerek, bunun etrafında yapılandırıyoruz. Çevresel boyutta hem ürün hem süreç açısından karbon emisyonu, atık yönetimi ve geri dönüşüm, enerji verimliliği, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı ile çevresel uyumluluk başlıkları ağırlık verdiğimiz konularımızın başında geliyor. Sosyal tarafta tüm paydaşlarla birlikte toplum için değer yaratmaya odaklanıyoruz. Ürünlerimizin hem üretim hem kullanım aşamasında sağlık ve güvenlik

açısından güvenilir olması da sürdürülebilirliğin çok önemli bir parçası. Gemlik tesisi-mizdeki boyahanemiz 5 gr/m2'den az "uçucu organik bileşen" salımı ile Türkiye'deki yasal sınırın 9'da 1'i, Avrupa'daki yasal sınırın ise 7'de 1'i bir değerle Avrupa'nın en temiz. Döngüsel ekonomi, ürünlerin geri dönüşümü, 'ikincil ömürleri' meselesinde batarya konusunun üzerinde de hassasiyetle duruyoruz."

Karakaş konuşmasında, sürdürülebilirlik konusunda proje bazlı işlerden ziyade bütüncül bakış açısına sahip yaklaşımlara ayrılan kaynakların artması gerektiğine de vurgu yaptı.

Türkiye'nin yeşil dönüşümünü hızlandırıyor

Türkiye'nin mobilite alanında hizmet veren küresel teknoloji markası Togg'un CEO'su M. Gürkan Karakaş, Londra'da düzenlenen İngiltere-Türkiye Yeşil Finans Konferansı'nda (UK-Turkey Green Finance Conference) yaptığı konuşmada, "Togg doğuştan yeşil, doğuştan sürdürülebilir bir şirket. İklim değişikliğiyle mücadele kapsamında sürdürülebilirlik konusunda fark yaratacak uygulamaları hayata geçirmek ve tüm ekosistemi bunun bir parçası haline getirmek için gerekli tüm adımları atıyoruz. Ülkemizdeki yeşil dönüşümü hızlandırmaya devam edeceğiz" dedi.

26'ncı Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı'nda (COP26) belirlenen hedeflere ulaşabilmek için yeşil finans ekosisteminin masaya yatırıldığı Londra'daki İngiltere-Türkiye Yeşil Finans Konferansı, üst düzey kamu ve özel sektör temsilcilerini bir araya getirdi.

Yeşil finans konusunda en iyi örneklerin ele alındığı konferansta konuşan Togg CEO'su M. Gürkan Karakaş, üretimden yatırıma oluşturdıkları mobilite ekosisteminin doğası gereği sürdürülebilir olduğunu belirterek, şunları söyledi:

"Biz doğuştan yeşil ve sürdürülebilir bir markayız. Togg, sadece kullanılırken sıfır emisyonlu bir akıllı cihaz değil. Veriye dayalı iş modelimiz, bir teknoloji şirketi olarak geliştirdiğimiz mobilite çözümlerimiz, akıllı enerji ve akıllı yaşam çözümleri alanındaki yeniliklerimizle ördüğümüz ekosistem sürdürülebilirlik üzerinde yükseliyor. İklim değişikliğiyle mücadele kapsamında sürdürülebilirlik konusunda fark yaratacak uygulamaları hayata geçirmek ve tüm ekosistemi bunun bir parçası haline getirmek için gerekli tüm adımları uluslararası standartlara uygun ve hatta standartların ötesinde olacak şekilde atıyoruz."

COSMOSERA KVKK Veri Keşfi ve Sınıflandırma Yazılımı

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nda (KVKK) Mevcut Durum Nedir?

Kişisel Verileri Koruma Kurumu (<https://www.kvkk.gov.tr>) faaliyetlerine başlamış, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun (KVKK) ihlali nedeniyle idari para cezası ile karşı karşıya kalmak mümkün hale gelmiştir. 7 Nisan 2016 tarihinden önce işlenmiş olan kişisel verilerin KVKK'ya uyum için verilen süre 7 Nisan 2018 tarihi itibarıyla sona ermiştir.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu Başkanı Prof. Dr. Faruk Bilir, Şenol Vatansever'in BENGÜTÜRK TV'de yapımcısı ve moderatörü olduğu Teknoloji ve Gelecek programının 5 Eylül 2021 tarihinde gerçekleşen canlı yayınına stüdyo konukları olarak katıldı. Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun göreve başladığı 12 Ocak 2017 tarihinden

5 Eylül 2021 tarihine kadar gerçekleşen KVKK istatistiklerini paylaştı:

- Veri ihlali gerekçesiyle 10.512 adet ihbar ve şikâyet başvurusu yapıldı, 8.602 adedi sonuçlandırıldı.
- 607 adet veri güvenliği ihlal bildirimi iletili, 110 adedi Kurumun internet sayfasında ilan edildi.
- VERBİS'e yurt içinden yaklaşık 75.000 adet kayıt yapıldı, 130.000 adet kayıt yapılması bekleniyor. VERBİS'e yurt dışından 556 adet kayıt yapıldı.
- Yurt dışına veri aktarımında 4 adet taahhüde izin verildi.
- Kurulun görev alanına giren çeşitli konularda 628 adet hukuki görüş verildi.
- Yaklaşık 55.000.000 TL idari yaptırım uygulandı.

KVKK'nın yorumlanması konusunda sıkıntılar ve ilgisiz çözümlere yönelme gibi durumlarla karşılaşmaktadır. Uyumlu hale gelmek ve cezalarla karşı karşıya kalmamak için hızlı aksiyon alınması önerilmektedir.

Bkz. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (<https://www.mevzuat.gov.tr/Metin1.aspx?MevzuatKod=1.5.6698&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=6698&Tur=1&Tertip=5&No=6698>)

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun amacı nedir?

Kişisel verilerin işlenmesinde başta özel hayatın gizliliği olmak üzere kişilerin temel hak ve özgürlüklerini korumak ve kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin yükümlülükleri ile uyacakları usul ve esasları düzenlemektir.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun kapsamı nedir?

Kanun hükümleri, kişisel verileri işlenen gerçek kişiler ile bu verileri tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla işleyen gerçek ve tüzel kişiler hakkında uygulanır.

Aykırlıkta Yaptırımlar Nelerdir?

- Veri Güvenliği Yükümlülüğün ihlali: 1.966.860 TL'ye kadar para cezası
- Kurul tarafından Verilen Kararların Yerine Getirilmemesi: 1.966.860 TL'ye kadar para cezası
- 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu (TCK) madde 136'dan 2-4 yıl arası, TCK madde 138'den 1-2 yıl arası, KVKK madde 17'den (TCK madde 138'den) 1-2 yıl arası hapis cezası. Kamu görevlisi olunca ceza yarı oranda artırılabilir.

Veri Sorumlusunun Veri Güvenliğine İlişkin Yükümlülükleri

Kanunun veri güvenliğine ilişkin 12. maddesine göre veri sorumlusu;

- Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini önlemek,
- Kişisel verilere hukuka aykırı olarak erişilmesini önlemek,

- Kişisel verilerin muhafazasını sağlamak ile yükümlüdür.

Veri sorumlusu bu yükümlülüklerini yerine getirmek amacıyla uygun güvenlik düzeyini temin etmeye yönelik gerekli her türlü teknik ve idari tedbirleri almak zorundadır. Veri güvenliğine ilişkin yükümlülükleri belirlemek amacıyla düzenleyici işlem yapmak ise Kurulun yetki ve görevleri arasında yer almaktadır. Bununla birlikte, Kurul tarafından belirlenecek asgari kriterler esas alınmak üzere sektör bazında işlenen kişisel verilerin niteliğine göre ilave tedbirlerin alınması da söz konusu olabilecektir.

Bkz. <https://kvkk.gov.tr/Icerik/2040/Veri-Guvenligine-Iliskin-Yukumlulukler>

Veri Sorumlusunun İlgili Kişiler Tarafından Yapılan Başvuruların Cevaplanması Yükümlülüğü

Veri sorumluları, ilgili kişiler tarafından yazılı olarak veya Kurulun belirleyeceği diğer yöntemlerle kendisine iletilen Kanunun uygulanmasıyla ilgili talepleri, niteliklerine göre en kısa sürede ve en geç otuz gün içinde ücretsiz olarak sonuçlandırmalıdır. Ancak, işlemin ayrıca bir maliyet gerektirmesi hâlinde, veri sorumlusu, Kurulca belirlenen tarife-deki ücretleri başvuruda bulunan ilgili kişiden isteyebilir.

Kurulca belirlenen tarifeye Veri Sorumlularına Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Tebliğde yer verilmiştir.

Veri sorumlusu, talebi kabul eder veya gerekçesini açıklayarak reddeder ise bu cevabını ilgili kişiye yazılı olarak veya elektronik ortamda bildirir. Başvuruda yer alan talebin kabul edilmesi hâlinde veri sorumlusu tarafından bu talebin gereği yerine getirilir. Başvurunun veri sorumlusunun hatasından kaynaklanması hâlinde ise alınan ücret ilgiliye iade edilir.

Başvurunun reddedilmesi, verilen cevabın yetersiz bulunması veya süresinde başvuruya cevap verilmemesi hâllerinde; ilgili

kişi, veri sorumlusunun cevabını öğrendiği tarihten itibaren otuz ve her hâlde başvuru tarihinden itibaren altmış gün içinde Kurula şikâyette bulunabilir.

Bkz. <https://kvkk.gov.tr/Icerik/2046/Ilgili-Kisiler-Tarafindan-Yapilan-Basvurularin-Cevaplanmasi-Yukumlulugu>

Veri Sorumlusunun Kurul Kararlarının Yerine Getirilmesi Yükümlülüğü

Kurul, şikâyet üzerine veya ihlal iddiasını öğrenmesi durumunda resen görev alanına giren konularda yapacağı inceleme sonucunda bir ihlalin varlığını tespit ederse, hukuka aykırılıkların veri sorumlusu tarafından

giderilmesine karar vererek, kararı ilgililere tebliğ eder. Veri sorumlusu, bu kararı, tebliğ tarihinden itibaren gecikmesizin ve en geç otuz gün içinde yerine getirmek zorundadır.

Bkz. <https://kvkk.gov.tr/Icerik/2047/Kurul-Kararlarinin-Yerine-Getirilmesi-Yukumlulugu>

Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi

Kişisel verilerin hukuka uygun olarak işlenmiş olmasına rağmen, işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması hâlinde bu veriler, resen veya ilgili kişinin

talebi üzerine veri sorumlusu tarafından silinir, yok edilir veya anonim hâle getirilir.

İşlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalktığı hallerde kişisel verileri silmek, yok etmek veya anonim hale getirmek veri sorumlusunun yükümlülüklerindendir. Bunun için ilgili kişinin başvurusu şart değildir. Bununla birlikte, veri sorumlusunun ihmali durumunda ilgili kişinin kişisel verilerinin yok edilmesini veya silinmesini talep etme hakkı bulunmaktadır.

Öte yandan, Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi ve Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik çerçevesinde kişisel veri saklama ve imha politikası hazırlamış olan veri sorumlusu, kişisel verileri silme, yok

etme veya anonim hale getirme yükümlülüğünün ortaya çıktığı tarihi takip eden ilk periyodik imha işleminde, kişisel verileri siler, yok eder veya anonim hale getirir.

Bkz. <https://kvkk.gov.tr/Icerik/2038/Kisisel-Verilerin-Silinmesi,-Yok-Edilmesi-ve-ya-Anonim-Hale-Getirilmesi>

Kişisel verilerin silinmesi, kişisel verilerin ilgili kullanıcılar için hiçbir şekilde erişilemez ve tekrar kullanılamaz hale getirilmesi işlemidir. Veri sorumlusu, silinen kişisel verilerin ilgili kullanıcılar için erişilemez ve tekrar kullanılamaz olması için gerekli her türlü teknik ve idari tedbirleri almakla yükümlüdür.

Kişisel verilerin yok edilmesi, kişisel verilerin hiç kimse tarafından hiçbir şekilde erişilemez, geri getirilemez ve tekrar kullanılamaz hale getirilmesi işlemidir. Veri sorumlusu, kişisel verilerin yok edilmesiyle ilgili gerekli her türlü teknik ve idari tedbirleri almakla yükümlüdür.

Kişisel verilerin anonim hale getirilmesi, kişisel verilerin başka verilerle eşleştirilse dahi hiçbir surette kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişiyle ilişkilendirilemeyecek hale getirilmesidir. Kişisel verilerin anonim hale getirilmiş olması için; kişisel verilerin, veri sorumlusu, alıcı veya alıcı grupları tarafından geri döndürme ve verilerin başka verilerle eşleştirilmesi gibi kayıt ortamı ve ilgili faaliyet alanı açısından uygun tekniklerin kullanılması yoluyla dahi kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişiyle ilişkilendirilemez hale getirilmesi gerekir. Veri sorumlusu, kişisel verilerin anonim hale getirilmesiyle ilgili gerekli her türlü teknik ve idari tedbirleri almakla yükümlüdür.

Bkz. <https://kvkk.gov.tr/Icerik/2038/Kisisel-Verilerin-Silinmesi,-Yok-Edilmesi-ve-ya-Anonim-Hale-Getirilmesi>

COSMOSERA KVKK Veri Keşfi ve Sınıflandırma Yazılımı Hakkında

COSMOSERA KVKK Veri Keşfi ve Sınıflandırma Yazılımı (<https://www.cosmosera.com>) lisansını satın alma, kiralama, tek seferlik kullanım ya da bütçenize uygun özel finans modelleri ile elde edebilir ve 1 günde canlı kullanıma geçebilirsiniz! Kişisel Veri İşleme Envanteri oluşturma ve güncel tutma çalışması için tüm sistemlerinizde otomatik olarak kişisel verileri tarayıp bulabilirsiniz.

COSMOSERA KVKK Veri Keşfi ve Sınıflandırma Yazılımından ayrıca yukarıda detayları paylaşılan aşağıda belirtilen yükümlülükler için de yararlanabilirsiniz:

- Veri Sorumlusunun Veri Güvenliğine İlişkin Yükümlülükleri
- Veri Sorumlusunun İlgili Kişiler Tarafından Yapılan Başvuruların Cevaplanması Yükümlülüğü
- Veri Sorumlusunun Kurul Kararlarının Yerine Getirilmesi Yükümlülüğü

• Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi

Yazılım Ne Yapar?

COSMOSERA KVKK Veri Keşfi ve Sınıflandırma Yazılımı, işletim sisteminden bağımsız olarak aşağıdaki kişisel verileri Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na (KVKK) uygun olarak sunucularda, veri tabanlarında ve kullanıcı bilgisayarlarında tarayıp bulur:

- T.C. kimlik numarası,
- Ad ve soyad,
- Cep telefonu numarası,
- Kredi kartı bilgileri,
- Banka hesap bilgileri,
- Vs.

COSMOSERA KVKK Veri Keşfi ve Sınıflandırma Yazılımı; dosyaların içerisinde, taranmış dokümanlarda, yazılımlarda, veri tabanlarında ve bunları kullanan uygulamalarda

bulduğu kişisel verileri raporlar, tercihlerinize göre sınıflandırabilir, taşıyabilir, silebilir ve anonim hale getirebilir.

KVKK Kapsamı	Yazılım
KVKK - İdari Tedbirler	
Kişisel Veri İşleme Envanteri Hazırlanması	COSMOSERA KVKK Veri Keşfi ve Sınıflandırma
KVKK - Teknik Tedbirler	
Silme, Yok Etme veya Anonim Hale Getirme	COSMOSERA KVKK Veri Keşfi ve Sınıflandırma

Yazılımın Genel Özellikleri Nelerdir?

- Komut satırından çalışır. Arayüz gerektirmez, esnektir, script ve batch içinde kullanılabilir. Aynı zamanda kolay kullanıcı arayüzüne de sahiptir.
- Kullanıcı bazlı yetkilendirmeye sahiptir. Yani BT, İK, Finans, Satış vb. bölümlerde çalışanların sadece kendi sorumlu oldukları alanlarda tarama yapmasına imkan verir.
- Standart olarak tanımlı olan kişisel verilere ek olarak yeni kişisel veriler de tanımlanması imkan verir.

- Tanımlı olan tüm sistemlerde bulunan tanımlı olan tüm kişisel verileri tek tuş tıklamaıyla tarayabilir.
- Kelime bazlı tarama yapabilir. Aynı anda birden fazla kelime tarayabilir. Örneğin; kişisel verileriyle ilgili talepte bulunan 100 kişi varsa, her biri için tek tek arama yapmak yerine 100'ü için de aynı anda tarama yapılabilir.
- Regex bazlı tarama yapabilir. Aynı anda birden fazla regex tarayabilir.
- Sadece değişen dosyaları tarama özelliği vardır. Böylece zaman tasarrufu sağlanabilir.
- Admin paylaşımları (Administrative Shares) ile uzaktan tarama yapabilir.
- Kendi zamanlayıcısı ile belirli periyotlarda (her saat, iki saatte bir vb.) çalışabilir. Microsoft Windows Task Scheduler ile de çalışabilir.
- Dosya taramada yapılan silme ve taşıma işlemlerinin raporlarının imzalı olarak saklanmasını sağlar.

Yazılım Neleri Destekler?

Dosyalar

- Adobe Acrobat Reader (PDF),
- Şifrelenmiş Adobe Acrobat Reader (PDF),
- Microsoft Word,
- Microsoft Excel,
- Comma-separated values (CSV),
- Text.

Tagged Image File Format (TIFF)

Çeşitli Resim Biçimleri

- The Joint Photographic Experts Group (JPEG)
- The Graphics Interchange Format (GIF)
- Portable Network Graphics (PNG)

Outlook Data File (.PST)

- (Taşıma ve silme yapmaz)

CRM çözümleri

- SugarCRM vb.

ERP çözümleri

- SAP,
- Uyumsoft,
- Logo,
- Mikro vb.

Veri tabanları ve bunları kullanan uygulamalar

- MS SQL,
- Oracle,
- MySQL,
- PostgreSQL,
- SQLite,
- H2.

COSMOSERA SIEM Güvenlik Bilgi ve Olay Yönetimi Yazılımı ve diğer SIEM yazılımları ile entegre olabilir.

Desteklenen Doküman Biçimleri

- Audio formats
- CAD formats
- Compression and packaging formats
- Crypto formats
- Database formats
- Electronic Publication Format
- Executable programs and libraries
- Feed and Syndication formats
- Font formats
- Help formats
- HyperText Markup Language
- Image and Video object recognition
- Image formats
- iWorks document formats
- Java class files and archives
- Mail formats
- Microsoft Office document formats
- Natural Language Processing
- OpenDocument Format
- Portable Document Format
- Rich Text Format

- Scientific formats
- Source code
- Text formats
- Video formats
- WordPerfect document formats
- XML and derived formats

Desteklenen Biçimlerin Tam Listesi

Application

- aaigrd
- aig
- applefile
- atom+xml
- chm
- deflate64
- dif+xml
- dted
- elas
- epub+zip
- fits
- geotopic

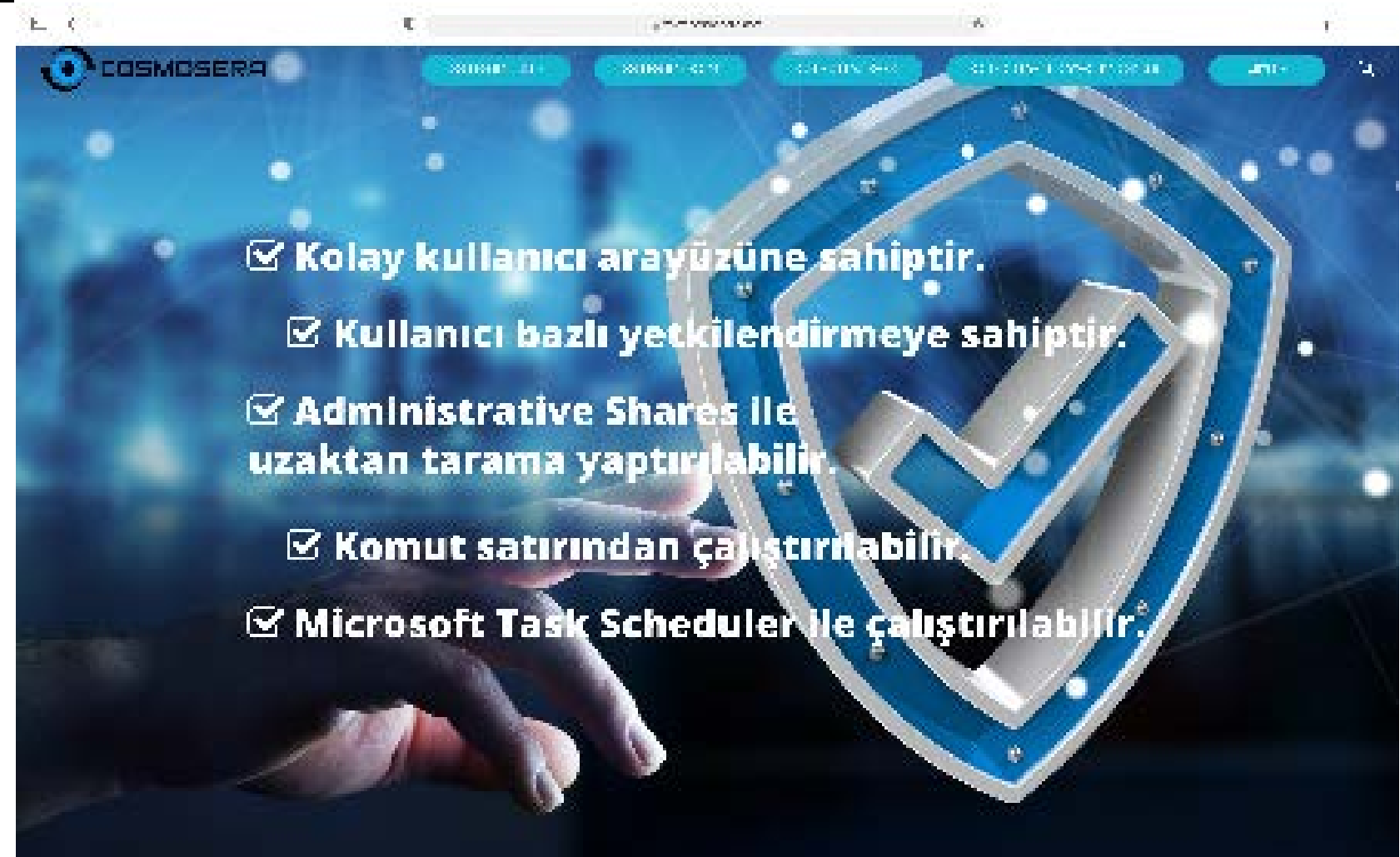

- gff
- grass-ascii-grid
- gzip
- java-archive
- java-vm
- jaxa-pal-sar
- jdem
- kate
- leveller
- mbox
- mp4
- ms-tnef
- msword
- ogg
- pcisdsk
- pdf
- pkcs7-mime
- pkcs7-signature
- rss+xml
- rtf
- sdts-raster
- sldworks
- terragen

- timestamped-data
- vnd.apple.iwork
- vnd.apple.keynote
- vnd.apple.numbers
- vnd.apple.pages
- vnd.ms-excel
- vnd.ms-excel.addin.macroenabled.12
- vnd.ms-excel.sheet.2
- vnd.ms-excel.sheet.3
- vnd.ms-excel.sheet.4
- vnd.ms-excel.sheet.binary.macroenabled.12
- vnd.ms-excel.sheet.macroenabled.12
- vnd.ms-excel.template.macroenabled.12
- vnd.ms-excel.workspace.3
- vnd.ms-excel.workspace.4
- vnd.ms-htmlhelp
- vnd.ms-outlook
- vnd.ms-outlook-pst
- vnd.ms-powerpoint
- vnd.ms-powerpoint.addin.macroenabled.12
- vnd.ms-powerpoint.presentation.macroenabled.12
- vnd.ms-powerpoint.slide.macroenabled.12
- vnd.ms-powerpoint.slideshow.macroenabled.12

- vnd.ms-powerpoint.template.macroenabled.12
- vnd.ms-project
- vnd.ms-spreadsheetml
- vnd.ms-tnef
- vnd.ms-visio.drawing
- vnd.ms-visio.drawing.macroenabled.12
- vnd.ms-visio.stencil
- vnd.ms-visio.stencil.macroenabled.12
- vnd.ms-visio.template
- vnd.ms-visio.template.macroenabled.12
- vnd.ms-word.document.macroenabled.12
- vnd.ms-word.template.macroenabled.12
- vnd.ms-word2006ml
- vnd.ms-wordml
- vnd.ms-xpsdocument
- vnd.oasis.opendocument.chart
- vnd.oasis.opendocument.chart-template
- vnd.oasis.opendocument.formula
- vnd.oasis.opendocument.formula-template
- vnd.oasis.opendocument.graphics
- vnd.oasis.opendocument.graphics-template
- vnd.oasis.opendocument.image
- vnd.oasis.opendocument.image-template
- vnd.oasis.opendocument.presentation

- vnd.oasis.opendocument.presentation-template
- vnd.oasis.opendocument.spreadsheet
- vnd.oasis.opendocument.spreadsheet-template
- vnd.oasis.opendocument.text
- vnd.oasis.opendocument.text-master
- vnd.oasis.opendocument.text-template
- vnd.oasis.opendocument.text-web
- vnd.openxmlformats-officedocument.presentationml.presentation
- vnd.openxmlformats-officedocument.presentationml.slide
- vnd.openxmlformats-officedocument.presentationml.slideshow
- vnd.openxmlformats-officedocument.presentationml.template
- vnd.openxmlformats-officedocument.spreadsheetml.sheet
- vnd.openxmlformats-officedocument.spreadsheetml.template
- vnd.openxmlformats-officedocument.wordprocessingml.document
- vnd.openxmlformats-officedocument.wordprocessingml.template

- vnd.sun.xml.writer
- vnd.visio
- vnd.wap.xhtml+xml
- vnd.wordperfect; version=5.0
- vnd.wordperfect; version=5.1
- vnd.wordperfect; version=6.x
- vrt
- x-7z-compressed
- x-ace2
- x-archive
- x-arj
- x-asp
- x-bag
- x-blx
- x-brotli
- x-bt
- x-bzip
- x-bzip2
- x-cappi
- x-chm
- x-coasp
- x-compress
- x-coredump

- x-cosar
- x-cpg
- x-cpio
- x-ctable2
- x-ctg
- x-dbf
- x-dipex
- x-dods
- x-doq1
- x-doq2
- x-e00-grid
- x-ecrg-toc
- x-elf
- x-envi
- x-envi-hdr
- x-epsilon
- x-ers
- x-executable
- x-fast
- x-fictionbook+xml
- x-font-adobe-metric
- x-font-ttf
- x-generic-bin

- x-geo-pdf
- x-gmt
- x-grib
- x-grib2
- x-gs7bg
- x-gsag
- x-gsbq
- x-gsc
- x-gtx
- x-gxf
- x-gzip
- x-hdf
- x-hdf
- x-http
- x-ibooks+zip
- x-ingr
- x-isatab
- x-isis2
- x-isis3
- x-java-pack200
- x-kml
- x-kro
- x-l1b
- x-lan

- x-lcp
- x-los-las
- x-lz4
- x-lzma
- x-map
- x-matlab-data
- x-mbtiles
- x-midi
- x-ms-owner
- x-msaccess
- x-msdownload
- x-msgn
- x-mspublisher
- x-ndf
- x-netcdf
- x-netcdf
- x-ngs-geoid
- x-ntv2
- x-nwt-grc
- x-nwt-grd
- x-object
- x-p-aux
- x-pcidsk
- x-pds

- x-pnm
- x-ppi
- x-quattro-pro; version=9
- x-r
- x-rar-compressed
- x-rasterlite
- x-rik
- x-rmf
- x-rpf-toc
- x-rs2
- x-rst
- x-sas-data
- x-sdat
- x-sharedlib
- x-snappy
- x-snodas
- x-srtmhgt
- x-tar
- x-til
- x-tnef
- x-tsx
- x-usgs-dem
- x-vnd.oasis.opendocument.chart
- x-vnd.oasis.opendocument.chart-template
- x-vnd.oasis.opendocument.formula
- x-vnd.oasis.opendocument.formula-template
- x-vnd.oasis.opendocument.graphics
- x-vnd.oasis.opendocument.graphics-template
- x-vnd.oasis.opendocument.image
- x-vnd.oasis.opendocument.image-template
- x-vnd.oasis.opendocument.presentation
- x-vnd.oasis.opendocument.presentation-template
- x-vnd.oasis.opendocument.spreadsheet
- x-vnd.oasis.opendocument.spreadsheet-template
- x-vnd.oasis.opendocument.text
- x-vnd.oasis.opendocument.text-master
- x-vnd.oasis.opendocument.text-template
- x-vnd.oasis.opendocument.text-web
- x-wcs
- x-webp
- x-wms
- x-xyz
- x-xz
- x-zmap
- xhtml+xml
- xml
- xpm
- zip
- zlib

Audio

- basic
- midi
- mp4
- mpeg
- ogg
- ogg; codecs=opus
- ogg; codecs=speex
- opus
- speex
- vnd.wave
- vorbis
- x-aiff
- x-flac
- x-oggflac
- x-oggpcm
- x-wav

Image

- adrg
- arg
- big-gif
- bmp
- bpg
- bsb
- ceos
- eir
- emf
- envisat
- fit
- fits
- geotiff
- gif
- hfa
- icns
- ida
- ilwis
- jp2
- jpeg
- nitf
- png
- raster
- sar-ceos
- sgi
- svg+xml
- tiff
- vnd.adobe.photoshop
- vnd.dwg

- vnd.wap.wbmp
- webp
- wmf
- x-airsar
- x-bpg
- x-dimap
- x-fujibas
- x-hdf5-image
- x-icon
- x-jbig2
- x-mff
- x-mff2
- x-ms-bmp
- x-ozl
- x-pcraster
- x-srp
- x-xcf

Message

- rfc822

Model

- vnd.dwfx+xps

Text

- html
- iso19139+xml
- plain
- vnd.iptc.anpa
- x-c++src
- x-groovy
- x-java-source

Video

- 3gpp
- 3gpp2
- daala
- mp4
- ogg
- quicktime
- theora
- x-dirac
- x-flv
- x-m4v
- x-oggrgb
- x-ogguvs
- x-oggyuv
- x-ogm

KVKK’ya Uyum Kapsamında Alınacak Kişisel Veri Keşfi ve Sınıflandırma Yazılımı İçin Önerilen Şartname Maddeleri Nelerdir?

- Ürün işletim sistemi bağımsızlığını sağlamak için hem Microsoft Windows hem de Linux işletim sistemine sanallaştırmaya gerek duymadan kurulabilmelidir.
- Ürün PDF, Şifrelenmiş PDF, Microsoft Word, Microsoft Excel, CSV, TXT, TIFF, JPEG, GIF, PNG dahil olmak üzere çeşitli resim dosyaları vb. dosyalar içerisinde işletim sisteminden bağımsız olarak T.C. Kimlik Numarası, ad ve soyad, cep telefonu numarası, kredi kartı bilgileri, banka hesap bilgileri gibi Kişisel Verileri -gerektiğinde OCR yaparak- tarayıp bulabil-meli ve raporlayabilmelidir. Bulduğu dosyaları KVKK’ya uygun olarak silebilmelidir (istenirse öncelikle başka bir dizine taşıyabilmelidir). Yapılan tüm bu işlemlerin imzalı olarak zaman damgasıyla saklanması sağlanmalıdır.
- Ürün Microsoft SQL, Oracle, MySQL, PostgreSQL, SQLite, H2 veri tabanları ve bunları kullanan uygulamalarda işletim siste-minden bağımsız olarak T.C. Kimlik Numara-sı, cep telefonu numarası, kredi kartı bilgileri gibi Kişisel Verileri tarayıp bulabilmeli ve raporlayabilmelidir. Bulduğu veri tabanı alan-larında içinde kişisel veri olanları KVKK’ya uygun olarak anonim hale getirebilmelidir.
- PST/OST dosyalarında bulunduğu e-mailleri raporlayabilmelidir.
- Kelime bazlı, regex bazlı tarama yapabilme-lidir. Aynı anda birden fazla kelime, aynı anda birden fazla regex tarama yapabilmelidir.
- T.C. Kimlik Numarası keşfini algoritmasına uygun olarak sıfır hata ile yapabilmelidir.
- Kolay kullanıcı arayüzüne sahip olmalıdır.
- Kullanıcı bazlı yetkilendirmeye sahip olmalıdır.
- Admin paylaşımları ile uzaktan tarama (Ad-ministrative Shares) yapabilmelidir.
- Komut satırından çalışabilmelidir.
- Microsoft Task Scheduler ile çalıştırılabil-melidir.

İletişim:

© COSMOSERA, Patriot Teknoloji A.Ş.
Web sitesi: <https://www.cosmosera.com>
E-posta: info@cosmosera.com
Telefon: (0850) 260 00 78

BENGÜ TÜRK

Milletin Televizyonu

 /benguturktv
 /benguturktv
 /benguturktv
 /tvbenguturk
 /tvbenguturk

D-SMART
152.KANAL

tivibu
48.KANAL

KabloTV
49.KANAL

TURKCELL TV+
123.KANAL

VODAFONE TV
52.KANAL

TURKSAT 42 E
12685
Yatay (H)
27500

 benguturk.com

"GAZETECİLİK İLE SOSYAL MEDYA İLİŞKİSİ"

SOSYAL MEDYADA HABER VAR

İZZET TAŞKIRAN

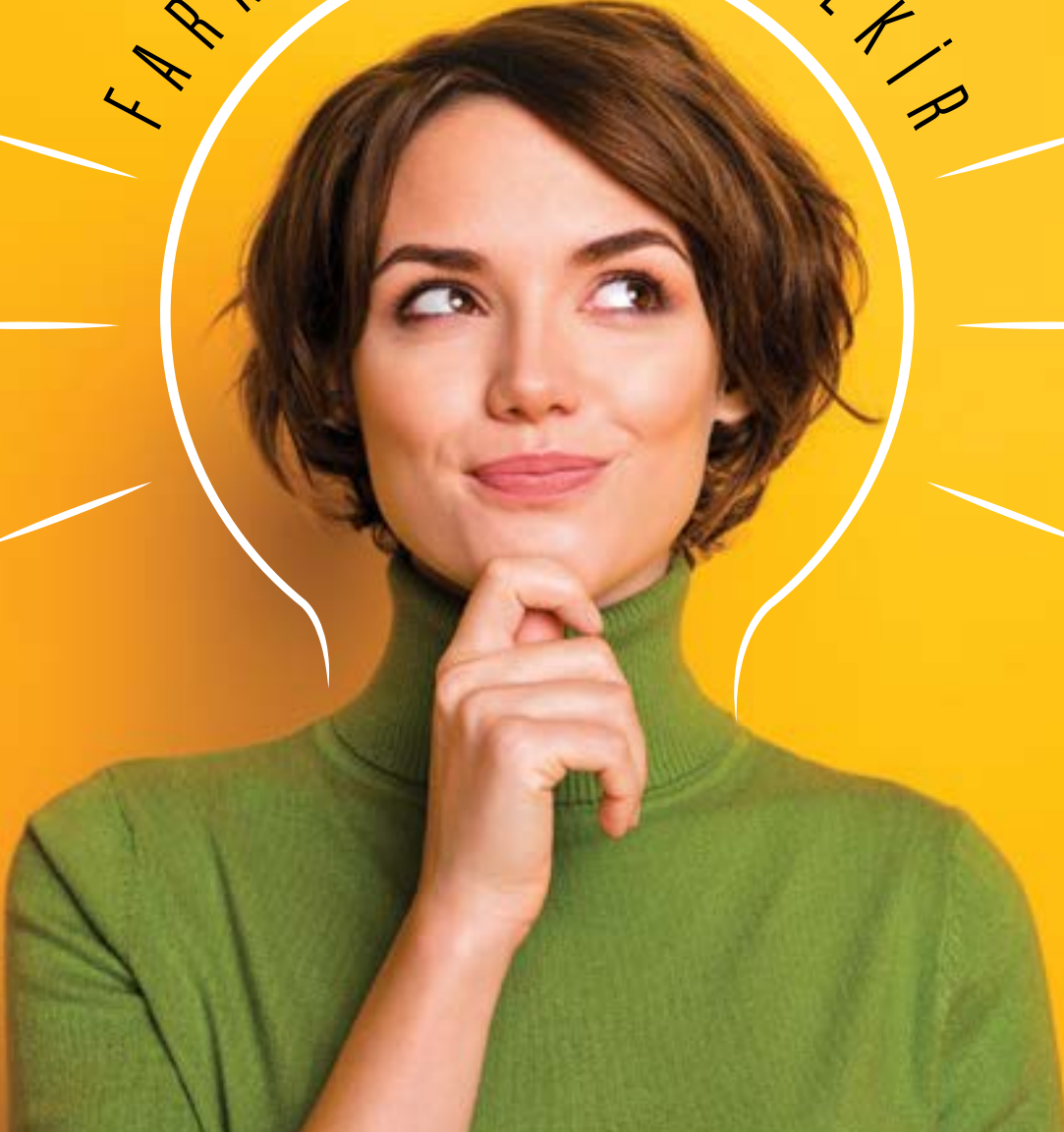
DAR
YAYINLARI

FARKLI OLMAK YETMEZ

Günümüz iş dünyasında doğru ve verimli iletişim, kalıcı başarı sağlamakta hayati bir öneme sahip. Hedef kitleye ulaşmanın sırrı ise medya ve müşteri ilişkilerinde yatıyor.

Uzmanlığı, deneyimi ve özel yaklaşımlarıyla, hikayelerinizi hedef kitleye en etkili şekilde ulaştıran, iş dünyası ve medyada hak ettiğiniz ilgiyi yaratan **Faselis Growth** ile tüm dikkatleri üzerinize çekmeye hazır mısınız?

FARK EDİLMEK GEREKİR

humantouch

www.faselisgrowth.com